Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 28 ИЮЛЬ, 1987 ШУ. ★ № 90 (7436). ★ Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенешта хьинаре къахьегарца жоп а луш, башха дика къахьегама толамаш доахаш я укх юбилейни шера «Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно-экспериментальни завода коллектив. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилея сийна тIаийца доккхий социалистически декхараш хIара бетта тIеххкоачашдеш хьайоагIа из. Цудухьа дерригача технико-экономически хьокхамий хьалхарча ах шера план кхоачашъярах ханал хьалха рапорт делар цо. Товарни продукци арахецара паччахьалкхен план 105,6 процент кхоачаш а я, планагIа лаьрхIачул совгIа предприяте болхлоша арахийцар 138 эзар сома маьхā продукци. ЙоагIачул тIех маьхальяьккхай цар 29 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Пятилетка хьалхарча шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга кхоачашъяра шоаш тIаийца декхараш тIеххкоачаш а деш, яхье хадданза хьалха латташ итташ бригадаш я заводе. Царех я Алехин Анатолий Семеновича керте латтача токарийн Чибиев Мамед Магомедовича кулгалдеча штамповщикийн бригадай коллективаш Цар хIара сменагIа нормаш 125 — 130 процент кхоачашъю.

Деша дай бац

ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейна баха ма боагIара накъабахара доккхий декхараш тIаийцадар Грозненски радиотехнически завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха. Уж толамца кхоачашдара укх юбилейни шера юххьанца денз шоай ерригa таронаши кхоачамаши оарцагIдаханзар цар. Долче, мишта кхоачашду пар шоаш денна дош? Ер юбилейни шу доладелча денз хIанзалца хьа пар баьча балха итогаша хьахьокхачох тIаийцача декхарех, меттел паччахьалкхен планах гаьнна лоархIабац уж. Тайп-тайпара продукци маьхалъяккхара ах шера план низткъа кхоачашъяьй цо. ДIабахача ялх бетта завода болхлоша ара ца хецаш дисар 385 эзар сома маьха халкъа эша товараш, кхыйола продукци.

МоллагIча къахьегама коллектива балха тIа керттера хьокхам лоархIаш ба цо ший потребителашта продукцена поставкаш яра дола договорни декхараш толамца кхоачашдар. Цхьабакъда, договорни декхараш кхоачашделга Iалаьмате во лел цу заводе. Духхьал хьалхарча ах шера ший смежникашта цо поставкаш ца еш йисай 800 эзар совгIа сома маьха тайп-тайпара продукци.

Ерригача предприяте цхьа цех мара яц паччахьалкхен планах лоархIаеш. Заданеш а тIаийца декхараш а гаьнна кхоачаш а ца деш, къаьстта во болх беш я укхаза Кутузов Владимир Федоровичи Степаненко Нина Федоровнаи керте латтача цехий коллективаш.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА ЮБИЛЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

ПОДРЯДАХ ДОАЛА БЕРКАТ

«Назрановскийн» совхоза керттерча хьатта дIададахача, шерашка кIи-марса ха йолча хана 50—60 саг, дукха техника хулар шин — кхаь сменагIа болх беш. ХIанз 25 саг мара вац.

Иззал техника, нах кIезигбеннача болх мишта леллеш, яхаш нах цецбуврґбар массехк шу хьалха. ХIанз бувлац. «Кулгаш — кIезигагIа, болх — дукхагIа а дикагIа а» яха принцип юкъеяьннай таханарча производствана. Цу принципа лард — подряд я.

Дуккха лакхагIа я хьатта хIанзара къахьегама овсарле. ЦIенагIа да чакхдоаккха кIа, сихагIа дIалу из паччахьалкхенна.

— ЦIаккха а хиннавац со укх шера миссел сапаргIата, — яхаш дувц хьатта заведующе Вышегуров Махьмад-Гире. — Звеношта дIа-хьа екъа а епна, подрядагIа болх беш я тха ерригa коллектив. Къаьстта хьинаре къахьегаш я Костоев Зяудина дезала звено.

Хьежар со цу звенос болх мишта бу. Зяудин хьатта къахьегаш вола дукха ха я. Слесарь а электрик а ва из. Хьатта баяха подряд юкъейоалаю, аьнна хезача дагадехар цунна: «Низбола ши «ЗАВ» тхоашта хьатIа а ийца дезала звено йича фу дар-хьогI», аьнна. Цо лаьрхIар совхозе могадир.

КIи-марса кийчо еш йола ха яр из. Ди, Iуйре, сайре ца къовсаш «ЗАВ»-аш тоаеш, царех мел йоаллача оатхалага хьожаш, тиша яраш хувцаш, электроборудовани тоаеш ваьллар Зяудин цхьаншин кIира. Цунна новкъостал деш хулар дешара мукъа вола цун воI — Мухьмад а. «ЗАВ»-та эшача басар хьокхаш, кхьбола лостам беш бар Зяудина сесаг — Либихани, йоI — Зареман.

ХIанз цу хьатта хьачу мел доагIа ялат цу «ЗАВ»-аша дегадеш, цIендеш, калибровка еш чакхдоал. Сецац уж хьалха санна ди-юккъа, дIахьа адац нах запчастеш леxаш, яри-яри эш тхона, яхаш кулгалхой сагот дац слесараша. «ЗАВ»-ашта кIа хьатIакхухьаш шофер Газдиев Iалихан ва. Алапи Зяудина дезала звено кассера ийду цо.

— ДикагIа дий подрядагIа болх беш? — хетт аз Iалиханага.

— Хьалха дукхагIа Iийне вагIа дог доагIар укх моча дIайхача деношка. — ХIаьта, «ЗАВ» ехача а сагота хилацар. ХIанз из дицденнад. Къахьега догдоагIа. ХIана аьлча, хов сона сай балха хIара сахьат пайда ца эцаш дитача кисана а из миссел «къорг» яргIйолга. Хьалха ийдаьчул шозза-кхозза дукхагIа хул са алапи. Цудухьа ерригa ха балха дIалу аз.

Дозала звенона чIоагIа раьза ба кIи-марса бехктокхаме бола совхозера нах. Тамаш а яц. Ялаташ чуэца доладаьча шин-кхаь дийнахьа хьатта хьаенача 1300 тоннах, 800 тонн паччахьалкхенна дIаяхьийтар дезала звенос, складашка чутессар 290 тонн фуна лаьрхIа херӂка мукх. Из вIалла ца хинна хIама да.

— Са маца лоI оаш? — хетт аз Зяудинага.

— Ха ерригa а тха я, — аьлар звеньевойс. — СалаIа а тхоай гIулакхаш де а шортта ха корайоагIа тхона ден-бийсан юкъера. Тхона пайдане дац балха ха йоаелга. ХIара минут лоархI оаха. Агрегаташа сахьаташа мо тайжа болх бу.

ДIахо дувца мича деза, дезала подрядагIа мел пайда боал.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

БОЛХ ТОАЛУШ БОАГIА

ДIанхача шерашка дуккхаза толамаш доахаш хиннача «Самашкинский» совхоза № 1 йола шурий-товарни ферма коллектива ах шера план кхоачашъе вIаштIехьдаьннадац. Мишта нийсденнад из? Керттера бахьан — доакъар ца тоъаш хиннальга.

Иштта хьалхарча ах шера ферма коллективо 492 тонн шура яьккхай, хIаьта план 550 тонн йолаш. Ерригача ферме 195 центнер хьайбашта дозал тIакхийттад, из а 5 центнер кIезигагIа да. Цу кхоачамбоацарий бахьан а — доакъар кIезига хилар. ХIаьта малагIа бахьан да хила дезача 185 Iасилгах 120 мара укхаза ца хилар? Хьайбашта осеменени еча ледарло хинналга да из.

Мичча тайпара хиннадале а, хIанз фермера гIулакхаш тоаде деза. ВIаштIехьдаргдий из? Иштта хаттар дир оаха МТФ заведующи йолча С.-М. Вациевайга.

— Из де йиш йолаш хIама да, — аьлар цо. — 140 бежан да тха дахка дездениа. Июль бетта хьалхарча деношка 12 Iасилг тIакхийттад тха Iула. Цох йола факташ йоалае безам ба са. ТкъоалагIча июле 2906 килограмм шура яьккхар ферме.

Заведующе дешаша тешаву. Кхетадеш ба укхазара нах шоай къахьегама овсарле лакхъе ёзилга. Иштта, соахка йиълагIча моттиге хинна Боршигова Мадинат, тахан социалистически яхье хьалха латташ я. Ах шера хIара Iаттагара 1898 килограмм шура яьккхай цо. ХIаьта соахка хьалха лаьтта хинна опыт йола доярк аш Сухаева ШарнIати Магамгазиева Кабирати кIеззига тIехьабисаб. 1632 килограмм цхьаннеи 1601 вокхои яьккхай. Бакъда, цар перспектива йолаш я. Цар леладу дукхагIа дола доахан хIанз а дахканза да. Хала хургда М. Боршиговайна хьалхара моттиг лелае.

Ферма коллектив беррига низ тIабохийташ я шура а дулх а дукхагIа хилийтара.

А. АРСИМЕРЗАЕВ.

БархI бетта план яьй

ШийтталагIа пятилетка йолаелча денз вай республикерча бурув тохара балхий управленешта юкъе яьржача социалистически яхье даим хьалха латташ хьайоагIа Горячеводски УБР бурувдеттарий коллектив. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна сийленца накъабахара къахьегама вахте эттача цу управлене бурувдеттараша къаьстта дика къахьег укх юбилейни шера. Цхьаккха бутт дIабахийтабац цар паччахьалкхен план меттел тIаийца декхараш а дикка тIеххкоачаш ца деш. Цудухьа бурув тохара бархI бетта план цар тIеххкоачашйир 23 июлага кхачалехьа. Ер шу доладелча денз цу денга кхачалехьа паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цар техад 3300 метр гаргга бурув.

Овсаре къахьегарал совгIа УБР лаьттан ченаш техкараша ерригa шоай таронаши кхоачамаши оарцагIдаьхад производства эффективность лакхъяра. Цунга хьежжа дог гIоздоахаш да цар деррига технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план 39,4 процент тIеххкоачашъяьй УБР коллективо. Укх шера заданел совгIа деррига теха бурув из лакхъяра чотагIа техад. ХIара станокаца бетта юкъера лаьрхIача бурув тохара коммерчески сухала задани а 126,7 процент кхоачашъяьй цо. Бурув тохарга дIабода мах лохбарах, химически реагенташ, утяжелитель, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах ер шу доладелча денз планагIа лаьрхIачул совгIа 323 эзар сом пайда баьб цо паччахьалкхенна.

Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейна сийленца накъабахара шерра социалистически яхь йоаржаьча УБР бурувдеттарий бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Коньков Владимир Андреевича кулгалдеча буровой коллектив. Цо хIанзлехьа бурув тохара пятилетка хьалхарча шин шера план тIеххкоачашъяьй. ТIадоагIача шера чотагIа техад итташ метраш бурув. Иштта хьинаре къа а хьегаш, хIанзлехьа дукха хIама ца эшаш шин шера план кхоачашъяьй буровой начальникаш Кагермапов Iаддарахьман, Сайдарханов Ювназ, Керимов Iальви керте латтача бурувдеттарий бригадай коллективаша. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 150 процентал чухьнахьа йоацаш кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

Паччахьалкхенна шура дIаялара карарча пятилетка шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача дийнахьа кхоачашъе декхар тIа а ийца лаьрхIар чакхдаккхара низ дIанхоачар деш къахьегаш ба Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза хьайбаш лелaдераш.

Толамаш даха боахама коллектива новкъостал деш я укх сурта тIа шоана гуш йола Цицкиева Хадишат. Шера план 2100 килограмм йолаш, ах шера 1600 килограмм шура яьккхар цо хIара кхоабача Iаттагара.

С. АЛИХАНОВА сурт.

ХЬАДЕР ЦIЕНА ДУ

Репортаж

Iуйрийна ийс сахьат доала ха. Тхо да Надтеречни района «Надтеречный» совхоза ка бола ялат чуэцача. ВорхI комбайн я из болх беш.

Кха йисте «КIи-марса штаб», аьнна даь йоазув а долаш вагончик латт. Цунна юххе я шийла хий чудолаш бешка, «техничка», цIи йоаяра кийчъяь машина. Вагончика чура массехк саг аравоал. Уж ба совхоза партийни организаце секретарь Джабраилов Мохьмад, профкома председатель Тазиев Iайнди, юртбоахама машиний механик Солтаев Адам, кхыбараш. Вагончика юхье латтача хьокхамий улга тIа «Молния» хьалтох Тазиев Iайнде.

— Ер ва нахаца идеологически болх бара вIашагIъелдача звенона тIавилла, — йоах Тазиевх Джабраилов Мохьмада. — ХIаьта «Молния» хIанзза язъяьй оаха, цу тIа ювц селхан баьча балха итогаш. Тхо раьза долаш дика къахьег комбайнераша Дурдиев Ювсапа, Закаев Сайпе, Даниев Iумара, кхай тIара ялат дIанхухьача шофераша Магомадов Мухьмуда, Габаров Бориса. ЦаI-ах балха норма ца еш ди дIадахийтац царех хIаране. Дурдиев, Закаев, Магомадов коммунисташ ба. КIи-марса балхаш дIадоладелча денз, яхье хьалха ва Дурдиев Ювсап. Цхьабакъда, селхан делкъа ха хьатIакхоачаш ехар цун «Дон-500» яха керда яьнначарех йола низ бола комбайн. Соахка тха боахаме ена из, укх шера духхьашха мара кхай тIа яьккха а яцар. Техкача гучадаьлар бехк из хьаяьча завода болга.

— Тоае йиш яц из? — хьаттача, техникана доал де, ехача цунна ремонт е езача звенона кулгалдеча Солтаев Адама аьлар:

— Еха оатхал лаха вахавар со селхан. РАПО агроснабе кораянзар. Цул совгIа, из Грозперча керттерча агроснабе а яц, аьлар сога цига. Кхы де хIама а доацаш, дефектни акт а оттаяь йитай оаха из. ХIаьта из тоаяра тхоаш долча нах бахкийтар дехаш заводе телеграмма а яхьийтай.

Ялат мел цIена чуэц хьожтхо. Ах бIаь метр хургйолаш никъ бича, арданза ялх ка мара корабанзар, хIаьта чана юкъе цхьаккха а.

— ПодрядагIа болх беш я ялат чуэцаш йола звено, — йоах Джабраилова. — Цудухьа дер цIена ду. Сихлац. Цул совгIа, комбайнераштa тIахьожам лоаттабеш ба, подрядагIа болх беш кIа кхедаьча коммуниста Дажикаев Ювнаса кулгалдеча пхелагIча бригадера нах.

Деррига чуда деза ка бола ялат 1200 гектара тIа да цу боахаме. Цунах 980 гектара тIара дар чунийца даьккхад.

— Из болх бархI дийнахьа баьб тха механизатораша, — йоах Джабраилова. — Кхы а ши ди мара дезаргдац дисар чуэцара. Бакъда, ехар а йолаш хIанзалца итт комбайн хиннай кIи-марсе дакъа лоацаш. ХIаьта укхаза бе безар дукха болх боацандаь, ши комбайн фуна люцерна хьакха оттаяьй. Из культура 520 гектара тIа я тха. Укхазара даьлча ерригa комбайнаш цига дIайохийтаргъя.

Тхо къамаьл деш латташ кха юккъе цхьа комбайн сецар. Цу тIа вагIачо цIе байракхилг лостайир.

Ший новкъостаца сварщикаца Бийсултанов Висханаца сиха «техничка» тIа а хайна, цунна тIавахар Солтаев Адам.

Иттех минут яьнна юхавеча:

— Мичара бенаб ца ховш нийсбеннача кхертIос ялат хьокхаш дола урсаш кагдаьдар. Уж хувца дийзар, — аьлар Солтаева. — Дика да аз уж тоъал а Iалашдаь хинна.

Комбайнашта тIехьа ча вIашкатохаш, из шурий ферме дIа а кхухьаш цунах аргIаш деш, Сайдулаев Iилмана кулгалдеча доакъар Iалашдара вIашагIъеллача бригадера нах ба. Сиха бу болх ча хьагулдеш волча Умаров Хьусена, из тракторий лафеташ тIа дуттача Закаев Хьусена, ферме дIакхухьаш болча Имсултанов Iале, Дудаев Висхана. ХIаьта Закаев Султана прессподборщикаца пашкаш ю чах. Дийнахьара нормаш дикка тIеххкоачаш а еш, хIанзле ялх бIаь гектар совгIа кхаш мукъадаьхад цар чах. ХIаьта цунах 310 гектар деза дискаш доахаш тоа а даь, 120 гектара тIа доакъара лаьрхIа хьажкIаш дIайийнай. Духхьашха 40 гектара тIа дIайийна хинна уж, хий диллачул тIехьагIа 15—16 сантиметр тIаяьннай.

Лаьтта дискаща цампадоаккхаш балха нормаш хадданза тIеххкоачашъеш къахьег механизатораша: Сагаипов Алмана, Гакашев Сульяна, Ахмадов Виситас, хIаьта кхаш дIадувш — шоай гIончаща Магомадова Туминийцеи Юсупова Овлазацеи цхьана Музаев Вахаси Духаев Вахаси.

Цу дерригнех хоам беш я, ялат чуэцача комплекса чуйоагIача ерригача звеноша дечох язъяь пхелагIча бригада кхай тIарча стане хьалтеха йоалла боллетень.

ХьатIакхоач делкъа ха. Кхай тIарча стана хьатIаaха болалу кIи-марсе дакъа лоацараш. Эггара хьалха комбайнераш баьхкар. Царна сиха даар оттаду повараша Ахмадова Яхаси Дажикаева Сараси.

— Шофераш хIама йиа бовлалехьа, комбайний цхьацца бункер йиза кхоаде мег вай, — яхаш вел Закаев Сайпи.

Машинаш ялатах йиза дIа а яхийта, баьхкаб уж хIанз хIама яа, — йоах Джабраилова. — Шофераш юхакхачалехьа ераш хIама йиа баргба, хIаьта шофераш балалехьа комбайнерий цхьацца бункер йиза кхуврга. Паччахьалкхенна ялат дIадалара карарча пятилетка шин шерен ах шереи план йир оаха соахка, хIаьта укх шера Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача дийнахьа диъ шера план кхоачашъе декхар а тIаийцад.

Х. МАГОМЕТОВ.

Хьалхалаттарех цаI

Арахеца продукци дукхагIеи дикагIеи хулийташ, къахьегамах бухсоццаш хьахулаш дар тIа-тIа дикагIа хилийтара тIагIертта, къовсам лоаттабу Гудермесски горпищекомбината болхлоша. Цар шерра социалистически яхь йоаржаьй Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейна сийленца накъбахара. Цу яхье дог гIоздоаха толамаш а доахаш, хьалхарча ах шера баьча балха итогех РСФСР агропрома предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккхай горпищекомбината коллективо.

Из деза совгIат цунна дала а доагIаш денна хилар къаьгта хьахьокх дIабахача ялх бетта даьхача производственни хьокхамаша. Продукци маьхалъяккхара план, тIаийца договорни декхараш а тIехьа дIалаьрхIача, 161,6 процент кхоачашъяьй цо. Цаччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа маьхалъяьккхар пищевикаша 539 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Товарни продукци арахецара пятилетка шоллагIча шера план дукха хIама ца эшшаш хIанзлехьа кхоачашъяьй цар. Ер шу доладелча денз хIанзлехьа цар арахийцай 623 эзар сома маьха товарни продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план 19 процент тIеххкоачашъяьй горпищекомбината коллективо. Арахецача хIара сома маьха продукцега дIадодар ши кепиг кIезигдаьд. Из бахьан долаш цун вIаштIехьдаьннад хьалхарча ах шера итташ эзараш сомаш кхоаде. Горпищекомбинате ара мел хецаш йола продукци лакхерчеи цхьоалагIчен категорех мара яц. Из Iалаьмате дика йовзаш а чIоагIа хоатташ а я Москверча, вай республикерча торгующи организацеша.

Уж толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, горпищекомбината цехашта юкъе Октября юбилея сийна яьржача яхье хадданза хьалха латташ я коммунист Дибиров Данил керте латтача консервни цеха коллектив. Цига хьинаре къа а хьегаш, башха-дика толамаш дахарца шоай новкъосташта хьокхам телаш ба Гудермесски горсовета депутат Джамалдиева Макка, цунца цхьана болх беш бола консервщикаш Ибрагимова Зура, Хизриева Ася, Хайдарханова Тамара, кхы дуккха бараш а. ХIанзлехьа шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачаш а я, тIадоагIача шера чотагIа къахьегаш бола уж, дика совгIат кийчдаь накъаболх Октябра юбилейна.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корр.

КЪОНАЧА КОЛЛЕКТИВА ТОЛАМАШ

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединенена чуйоагIача В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводе къахьегаш дуккха а кагирхой ба. Цхьабараш укхаза баьхкаб лаьрхIа дешара заведенеш чакхъяьхачул тIехьагIа, хIаьта вокхар болх бешше а заводе караерзаю балха говзалаш.

Уж берригаш а безаме тIаэц предприяте коллективо, камаьрша дIалу царна шоай балха опыт, гIо ду коллективе йизза шоай моттиг дIалаца. Ца аьлча а, кхетадеш да, иштта хьал хьакхолларо мел гIо ду кагирхошта.

Кагирхоша лерттIа балха говзал караерзаяр, бизза царех специалисташ хилар доккха совгIат да боккхагIчарна. Цо къаьгта тешал ду хьехамчий къахьегам зехьа да байналга.

Завода комсомола комитета секретара И. Ряполовас дувц:

— Укхаза баьхка цхьабола къона болхлой дукха ха ялалехьа шоаш а дIаотт хьехамчий а хиле, хьинаре дакъа лоац завода юкъарча вахаре, социалистически яхьа дукхагIа кагирхой юкъеувз. Цунна тешал деш да ер масал: предприяте тахан болх беш ялх комсомольско-кагирхой коллектив я. Царна юкъе а толашагIа я номер 5-6 йолча установка звено. ДукхагIча даькъе мехкарех вIашагIтеха я из. Технически училища чакхъяьккхачул тIехьагIа балха баьхкаб уж.

Кагирхоша лакха лоаттаду предприяте сий, цар шоай цIенах санна дог лаз цунах.

...Юххьанца дикка халонаш нийсъелар кагирхошта хьалхашка операторий говзал караерзаеча балха тIа, бакъда лоаццача хана дикагIбарий мугIарашта юкъебахар мехкарий. ХIаьта царна юкъе а дикка белгалъяьлар комсомолка Келоева Луиза. Цхьакха говзал яцар цун балха йоагIача хана. Бакъда оператор хила чIоагIа ловш-м яр. Производствана тIера ца йоалаш йистеяьккхар итт класс. Цул тIехьагIа заводо рекомендаци а енна технически училище хьожайир. Цига тIехдика дешарах, юкъарча вахаре хьинаре дакъа лацарах Луизайна цIе диплом елар. ХIанз Келоева цеха комсомольски организаце секретарь я. Укх шера цо болх бешше а деша отта лерхI Грозперча мехкдаьтта институте. Къахьегама йIаьхий опыт йолча мехкдаьтта чакхдоахараща нийсса йоах хIанз къонача Келоевай цIи. Цо хадданза кхетама болх бу установка коллектива юкъе, паьха барт вIашагIтох, кердача лакхаленашка кхача царна гIо ду. Цу дерригнена дукха хан низи дIалу Келоевас. Къона оператор кхоачам баь Iе дагалц карагIдаьнначох. Цо ший новкъосташца цхьана дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара юбилейга шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе.

Шоай тхьамадана тIехьа ца биса гIерташ тIехдика къахьег Луизай новкъосташа а. Дукха ха йоацаш установке енай комсомолка Халимова Лейла. ХIанз из кийчлуш я оператора говзалах экзамен дIаяла. Установка комсомольцаша шоай групкомсоргалла хержай Лейла.

Коллективерча мехкарашта ирaзе доагIа хIара балха ди. ХIаьта царна хадданза новкъостал деш, вахаре йизза шоай моттиг дIалаца гIо деш ва цIи хеза мехкдаьттачакхдоахар Социалистически Къахьегама Турпал Ведерников Николай Иванович. Дукха ха я цу къахьегама ветерана ший опыта школа йола. Цунах чакхбийннаб дуккха а кагирхой. Иштта, цу школа опытах пайда эцаш ба Келоева Луиза керте латтача комсомольски организацера мехкарий а. Ше ханна къона веце а, къонача операторашца самукъадоалаш болх бу Николай Ивановича. Цо дIайовзийт царна ший балха «къайленаш». Белгалдаккха дезаш да цхьаькха, духхьал къахьегама толамех дийца Iац шоай вокхагIа волча новкъостага мехкарий. Цар хIама лочкъа ца деш дувц вахаре шоашта нийслуча халонех, дIахорча шоай планех.

Мехкарий хьашташ кхоачашдара, цар лоIам бовзара ший низ кхо ца беш я установка начальник Горенкова Лидия Николаевна. Заводе дика ховш да иштта барт бола коллектив хьалкхеяр Лидия Николаевнайца дувзаденна хилар. Инзза кулгалхо, хьинар дола новкъост, эшшача хана оарцагIйоал из моллагIчоа гIо де. Иштта йолаш йовз из заводе цунца къахьегача наха.

Предприяте коллективашта юкъе шерра яьржай шийтталагIча пятилетка шоллагIча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра йола социалистически яхь. ДIабахача ялх бетта хьокхамаш дика хиларца белгалбаьлар номер 5-6 йолча установка болхлой. Мехкдаьтта сийрда продукташ арахецара ах шера план 104,6 процент кхоачашйир цар. Цу толама юкъе доккха дакъа да вай ювцача комсомольско-кагирхой коллектива а. ХIаьта ВЛКСМ XX съезда сийна яьржа хиннача социалистически яхье башха толамаш карагIдувларах цунна бокъо елар съезда цIи лелае.

Духхьал дика болх баь Iац мехкарий. Царна дика хов шоай мукъа ха вIаштIехьяккха. ДукхагIбараш художественни самодеятельносте дакъалоацаш ба. Искусстваца чIоагIа безам болаш я Келоева Луиза а. ЗIамига йолаш денз Iемай из пандар лакха. Дика дIалокх цо нохчий ладувгIа ашараш. Цу даькъе а новкъостащта шийгара дика масал гойташ хиларца белгала я комсомольски секретарь.

А. ТЕМИРХАНОВ.

КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

КХЫЧА ТАЙПАРА ХИЛА ЙИШ ЯЦ

Дукха рекламацеш ухар хьалха тха потребителашкара; из ншта дале а, хадданза кхоачашйора оаха производственни заданеш, премеш нийора. Из тайпа хIама цхьаккха перспектива йолаш доацалга дика кхетадора йIаьхий къахьегама опыт йолча тха болхлоша. Цар собранешка гуччахьа дувцар завода коллектив нийсача наькъа тIа йоацалгах. Бакъда, царга ладувгIацар, уж теркал бацар, кулгалхоша, хIаьта эггара лоархIамегIдола дош — лакха говзал йола кадраш кийчъелга теркам ца беш дутар. Гаьнна ха яьлча хурггдар бIаргаго безам бацар тха.

Тахан госприемкагIа къахьегаш долча хана шаьра хоалу тхоай гIалаташ. Продукцена тIахьожам лоаттабераша чакхъювлийтац стандарто дIадеххача тайпара йоаца продукци.

Къаьстта теркам тIабохийташ Iомаю оаха КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума материалаш, цига КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева яь кIоарга чулоацам бола доклад. Цу тIа къаьгга хьагойтад тахан вахара массе а сферашка этта хьали дIахо йодача хана чакхдаханза дита йиш йоаца гIулакхаш.

«...Перестройка оагIув хьал мел лоацар, реформана тIехьа мел вар, цунна ший низаш, ший опыт дIаяла мел гIертар, цу гIулакха ший са дIалур, — уж нах партийни организацеша хьинаре хьаллоацаш а теркалбеш а хургдолаш леладе деза гIулакхаш», аьлар цу Пленуме дош хаддаш ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева.

Вай каст-каста юьц перестройка, дIахьалхашкахьа ухилга сихдар, бакъда, бокъонца цу дешай маIан кхета а деш, цар яххача бесса болх-м бац. ХIаьта перестройка вайгара дIадехар массадолча дикача хIаманна тIехьа хIаравар шийгара дIаволавала везилга да. Иштта ца хуле таханарча хано дIадехараш кхоачашдулургдац.

Тха районерча цхьайолча предприятей кулгалхошка, болхлошка ала безам бар са: кастта госприемкагIа шоаш болх бе доладургдолга кхета а деш, хIанзза а цунна кийчо елаш, оаха далийта гIалат теркаме эцалаш, аьнна.

ХIаьта малагIа гIалаташ дар оаха далийтараш? Деррига а гIулакх сенах латтар аьлча, госприемкагIа болх белга массаза а хулаш дола керда хIама хургда мотташ, тхо сатийна хилар. Цудухьа производство а нах а цу лоархIамеча балхага бовла кийча бацар. Цунга хьежжа да-кх ах шера дола тха хьокхамаш а. Керттера продукци арахецара план 70.3 процент мара кхоачашъяьяц, продукци маьхала яккхара задани 89,4 процент. 14,4 миллион сома маьха товарни продукци арахеца езача оаха арахийцар яц 11,4 миллион сома маьха мара.

Тха завода коллектива хьалхашка латтараш Iалаьмате доккхийн чоалханеи декхараш да. Кердача шера тхо декхарийла да оахош тхоашта финансировани а еш, дIадахар юхаметтаоттадеш къахьегам вIаштIехьбаккха. Цу гIулакхага хIанззе а кийчо е доладеннад тхо.

КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума материалаш ешача хана къаьстта теркам тIаозаш да вай халкъа хьалхашка Коммунистически партеи Советски паччахьалкхенон оттаду лоархIаме декхараш. Вай вахар дIахо а тоадара эшаши кхоачашдинза даргдоацаши да уж.

Паччахьалкхен предприятех (объединенех) дола СССР Закон тIанийцар дукха ха йоаццаш СССР Лакхехьарча Совета аргIанарча сессе. Цо тхо, профсоюза болхлой, къаьстта декхарийла ду дикагIа, цхьан лостамагIа, хадданза наха юкъе социалистически ях вIаштIехьйоаккхаш болх бе. Цхьан дешаца аьлча, таханарча хано дIадеххача тайпара ях вIаштIехьъяккха.

Массехк дош ала безам бар са тхоай поставщикех лаьца. Шу доладелча гIоне чIоагIа хало оз оаха комплектующи оатхалаши узлаши ца тоъаш. ХIара дийнахьа Грозне йоккха мухь кхухьа автомашина йохийт оаха Москвера оатхалаш яхьаш йоагIача самолета духьала. Цхьайолча хана цхьаши яьшка мара яхьац, хIаьта дукхагIча даькъе массехк ди даккха дезаш хул уж йоацаш.

ХIаьта тхоашта оахоша финансировани а еш, продукцега дIадодар юхаметтаоттадеча хьале тхо болх бе кийчлуш долча хана чIоагIа новкъарле ю цу кхоачамбоацараша.

Х. МЕСТОЕВ,
ГI. Ахриева цIерагIча «Электронинструмент» яхача завода профкома председатель.

ЦIИЙДАЛА ДЕЗАРГДОАЦАШ

Колпиков Василий Иванович керте латта бригада дикагIчарца лоархIаш я Нохч-ГIалгIай бурув тохара балхий управлене.

Кастта шу доал Тюменски лаьтта «Iаьржа дошув» лехаш цу бригада болх бе. Укх тIеххьарча хана бурув тохара заданеш хадданза хьайоагIа из. Ше кулгалдеча коллективах, нийслуча халонех, шоашта карагIдаьннарех дувц тахан В. Колпикова.

Дуккхача хIамаех цецдувлац тхо тахан. Иштта, оаха болх беча Тарасовски мехкдаьтта доаллача моттиге ахкан юккъе шийла дарз хьокхаш а моттигаш хул. Вешта из-м тамаш елга а дац гаьнарча Тюменски лаьтта хаоттам каст-каста хувцалу. ХIаьта а тамаш хет бIайха малх хьежаш кхачаш латташ сомаш болча Кавказера, цIаьхха дегIах чакхбувлаш шийла мух хьекхача, дарц делхача СибарегIен лаьтта самолета тIара Iовессача.

Болх лерттIа дIабодацар юххьанца, цигга оарцагIбаьлар лоалахой — Сутормински бурув тохара балхий управленера бурувдеттараш. Уж-м бакъдар аьлча, шелалга дIаIама безаш бацар, хIана аьлча, уж цига хьалкхийна бар. Тхогара хьал дика кхетадора цар. Цудухьа СибарегIен лаьтта бурувтохара йола шоай йIаьхий опыт тхона камаьрша хьайовзийташ дукха къахьийгар.

Тхо цецдоахаш къахьегама толамаш доахар Ивано-Франковски областера тхо санна вахтаца болх беча бурувдеттараша. Ерригача Малхбузен СибарегIа цIи хеза бар уж дикача хьокхамашца. Цар-м кхыметтел Сургутерча бурувдеттарашца а яхье баьнна къовсам лоаттабора.

ТIехьагIо гучадаьлар чоалхане къайленаш укхаза йоацилга, цкъа-дале, смежникашца — монтажникашца, тампонажникашца, геофизикашца, кхыча службашца айхха бувзам а болаш, сквозной сменагIа къахьегам вIаштIехьбаьккхабар Ивано-Франковскерча бурувдеттараша, шозлагIа-дале, цар балха юкъекхувлар хьалхалатта техникеи технологии.

ХIаьта керттердар, дисциплина дика яр коллективе, укхаза кхера везаш дацар цхьанне мелал гойтаргхиларах. «ЦаI массанена тIехьа — массава цхьаннена тIехьа», яха девиз яр цу коллективе.

Бакъдар ала деза: тха бригада дукха ха йоае езанзар коллектив вIашагIтохаш, тхоайла зембоаккхаш. Соахка 15 ноябре тхоаш Ноябрьске дIакхаччарца болх бе доладеннача нахах латташ я таханара тха коллектив а.

Бурувдеттараш А. Бреев, Ованесов, С. Шахбиев, В. Семенов, бурувдеттачун гIонча А. Ляхоненко, электрик А. Сундуков, слесарь Г. Погодин — **бригада «тIум» я ала мегаргда цу нахах.**

ХIаьта СибарегIара лаьттан ченаш техкара опыт яцар тха. Цудухьа тхоай ма хулла низ тIабахийтарах укх шера январь бетта бурув тохара план кхоачашянзар оаха. Итт эзар метр тоха дезача... 3 эзар. Цигга кхетадир оаха тхоашта знанеш эшалга, говзал лакхъе езилга. Дикка накъаьлар цхьан хана Уренгое бурув тохаш хиннача Ованесов Володяй опыт а.

Бурув тохара балхаш дIадоладе дезар яьссача моттиге. Хьалхара тха скважинаш, йохача хана баса хьалъелга, бурув тохарца цхьана чакхдоахаш моттигаш нийслора. Наькъаш ца хиларах МИ-6 яхача вертолето турбаш ярга хьежа дезар. ТIаккха, духхьал тха пхьа бригада мича ер цо Iалашъеш хиннар... Иштта болх ца беш зехьа дIайодар ха.

Хала хеташ да цхьаькха а. Цу хана дуккха а пайда болашагIа къахьега йиш йолаш дар тхо, нагахьа санна «Пурнефтегаз» яхача производственни объединене бурув тохаргдола моттигаш хьалхxе а кийчъяьларе, технически комплектаци хьаяьяларе. Масала, кран ца хиларах бIарчча ден-бус даххка дийзар тха, механизмаш хинна яларе 4—5 сахьата баргбола болх беш.

Пропагандистех дола дувцараш

МАССАЗА КЕРДАДАР ЛОХАШ

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене дикагIболча пропагандистех цаI ва М. Эгиев — СМУ-7 керттера инженер. Цун портрет хьалтеха доалл КПСС Заводской райкома фойе. ЛоархIаме дола из партийни декхар цо толаме кхоачашду цхьайтта шу даьннад. ХIара дийнахьа къестаде дезаш технически а боахама а дукха дешаш хул цун. Производственни дешаш къестадарца цхьана наха кхетам бала вIаштIехьдоал инженера. Цун группе массаза а безаме, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара нах оарцагIбоахаш чакхъювл занятеш. Мухьмада кулгалду школа дешара проблемни методех пайда эцара опорни лоархIаш я.

ГIишлон управлене подразделенешка дика традици а хинна дIаэттай партеи паччахьалкхени политика проблемни дешаш дувцаш хьайийлла занятеш чакхйоахилга. Цу тайпара заняти хилар М. Эгиева группе а. Цун тема яр: «Кадраши перестройкеи».

Заняти чакхъяккха кийчлуш пропагандиста теркам тIабахийта йийшар КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума материалаш, белгалдаьккхар керттердар. Дувцар корта болаш хилийтар духьа хьалхагIе а Пленума материалаш тIара выдержкаш елар ладувгIараштa, шоай балха, вахара практикаца уж ювза, шеръе, аьнна. ТIехьагIа гучадаьлар из метод дика хилар, проблема тайп-тайпара аспекташ цо кIоаргга йовзийтилга. ЦаI шоллагIчунна тара йоацаш чакхъювл М. Эгиева занятеш. Цудухьа хьашт долаш ладувгI наха, кердача политически дешашка хьежжа уйла яйт царга, шоашкара кердадар юкъекхахьа Iомабу.

ЧИУС подразделенешта юкъе СМУ-7 хьалха латташ а стабильни кадраш йолаш а я. Укх коллективе хьалкхийнаб лакха квалификаци йола болхлой, инженераш, специалисташ. Дукха ба СМУ-7 школа чакхъяьккха, тахан бехктокхамеча гIулакхашта бола нах: О. В. Алейников— СССР Минюгстроя председатель, А. А. Турпалов — Грозненски горисполкома председатела хьалхара заместитель, Х. Ц. Минтуев — гIишлони промстройматериалийи болхлой профсоюза обкома председатель, СМУ начальникаш ба С. И. Хапаев, А. Д. Магомадов, К. А. Саламов, керттера инженераш — В. Ц. Ярошевский, Х. У. Себиев, А. З. Такаев. Мастераш, прорабаш, инженераш болаш болх баьб цар СМУ-7. Укхаза Iомабеннаб къахьега, хьахлашка латта декхараш кхоачашде. Цудухьа ала йиш я цу управленех — гIишлонхой кадраш хьалкхеяра пхьоале я, аьнна.

ЛадувгIараш дикагIа кхетаргболаш пропагандиста кийчъяьй таблица, цу тIа хьахьекхад кадраш дегIа мишта ух, коллективни подряда хьисапе болх беча функциональни подчиненность мишта я.

Коллективе дикача гIулакхащца белгалбувл керда нах, карагIдаьнначох кхоачам баь ца Iеш, кхы а дикагIа болх бе гIерт уж. Царех ба бригадир Л. Товсултанов, прораб С. Айтаев, мастер Х. Манкиев, звеньевойш Т. Латышина, А. Зельбухаров, У. Сабиров.

— МоллагIа халонаш эша а еш, мелла чоалхане дале а дизза шоай декхараш кхоачашдеча наьха сий ду оаха, — йоах пропагандиста. — Кадрови дош къестадеча тIеххьарча хана дукхагIа ладувгI лохегIа латтачарна хетачунга. Кхыча бесса хила а йиш яц. Боахама механизм эргайоаккхаш хиларо дIадех коллективни подряд юкъейоалаелга. Из коллегиальность хилар а лохера денз лакхерча звенога кхаччалца кулгалхой хоржилга а да. Къахьегама коллектива Совета (цунна, юкъе мугIарерча состава 60 процент гаргга хиланза яргъяц) йизза бокъо я ший организаце вахарах дола моллагIа дош къоастаде.

Чоалханеча проблемах йола хьайийлла урок берригача ладувгIархощца къамаьл деш чакхъяьккхар М. Эгиева. Цу заняте дийцар коллективни подряд юкъейоалаярца, самоуправлене организаци тоаярца, кадрай бехктокхам лакхбарца, бригадирагара начальникага кхаччалца резерв хилар вIаштIехьдаккхарца дувзаденна сага лоархIам дIахо а айбелгах.

Кадрови дош КПСС XXVII съездо, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК пленумаша дIама деххара СМУ-7 коллективе а къоастадаьд, аьнна ала йиш яц. Цох лаьца дар звеньевойс Ю. Ф. Никишина даь къамаьл. Демократизацеца техкача цхьаболча бригадирашта маганзар из испытани ла, аьлар цо. Берригаш а хиланзар кердача хьисапе творчески болх беш. Дукха ха йоаццаш чакхъяьннача собранеша хьахьекхар болхлой хьинар а сакхетам а лакхбеналга, шоашта кулгалхо хьожавеча хана бе-башха доацаш уж юстара ца латталга. Парте политика хьаллоацаш, из могаеш дар ладувгIархочо даь къамаьл.

ЧIоагIа теркам тIабахийта ладийгIар В. Куклинас дийцачунга а. Цо теркам тIабахийтар коллективни подряд юкъейоалаяра проблемана. Предложени елар СМУ-7 боахама механизм дIахо тоаярах. Перестройка еча керттера да цхьан метте латта явленеш дIа а йоахаш, дIахьалхашкахьа кхувларгдола тешаме керда механизм сихагIа хьаелга. Цох дийцар заняте. В. Куклинас аьлар, къахьегама коллектива Совета заседани яра дикагIа кийчдала деза, Iилма-технически прогресса карагIдаьннараш юкъедоаладара уйла е еза вай. Коллективни подряд юкъейоалаяь бригадаш, участкаш хIанз а таро йолаш яц шера беча балха план а оттаяь, хIара бетта де дезар къоастаде.

— ГIулакхащца перестройка елга — социалистически мораль телхаеш мел дар дIадоаккхалга, — аьнна къамаьла юкъе ера ПТО начальник Т. Перова. — Доши гIулакхи цаI хилар, нийсхо яр, уравнительни тенденци дIайоаккхалга да тахан керттера а вай вахаре чакхдаккха дезар а. Цу гIулакха чIоагIа новкъостал дергда коллективни подрядо, кадрови дешаш нийса къестадаро.

Теркам тIаозаш дар хьалха латтача бригадира А. Василеца дийцар а. Цо а лакха мах бир коллективни подряда, къахьегама коллективашта еннача бокъоний. ХIаьта а, аьлар цо, атта хилац коллектива заседани йолча хана председатель хила. Сиха хул вахаре хувцамаш, коллективана кулгалдара опыт хьаIайнаяц. Цхьайолча хана кулгалхоех а дукха лоархIавац. Цар фу аргда-хьогI, яхаш юхатIехьашкахьа хьежа везаш а моттигаш хул.

— ХIара собране Совета керда председатель хорж оаха, — аьлар цо. — Цо таро лу доалдеча дукхагIа болхлой юкъеоза, дикагIа демократи йовза.

Интернационализма принципаш лерагIа вахаре чакхъяха езарах дийцар слесара-монтажника В. Стреляева.

— Хадданза йоакхо е еза вай коллективашка интернациональни состав хилара, — аьлар цо. — Принципиальни йолча партийни ларда тIа из гIулакх доаггIача бесса вIаштIехьдаьккхача коллективе хилац националистически а шовинистически а: оамалаш гучаювла моттигаш.

Цо дувцар хьаллаьцар пропагандиста. МоллагIа кулгалхо декхарийла ва къаман башхало, цун психологи теркалъе. Геттара дика да къамий обычеш, традицеш йовзе. ТIаккха шеко а йоацаш массане барт цаI хургба, аьнна дийцар цо.

Дувцача дешах ладувгIараш дикагIа кхетаргбола лостам тел пропагандиста, доаггIача хаттар ду, массанега а уйла яйт. Тема йизза дIайовзийтара говзал а кIоаргга знанеш а йолаш ва из, хIара керда заняти чакх массаза йоаккха уж кхы а шаьрлу.

И. БАНХАЕВ.

МОСКВА. Дукха ха йоаццаш Орехово-Борисово яхача кердача нах бахача районе болх бе йолаеннай кога гIирс бу фабрика — «Заря» яхача производственни объединене филиал. Фабрика хьаьй цIи хезача итальянски «Коголо» яхача фирма, кхыча доазол арахьарча а советски а предприятеша дакъа а лоацаш. «Заря» яхача производственни объединене кердача филиала хIанзарча оборудоване комплекса хьалха латтача технологегIа моллагIча фасонах йола тIехдика кога гIирс тега таро лургья. Предприяти эшаш хуле моллагIа участок сихха наха хоатта продукци арахецарга яккха йиш йолча тайпара технически Iалашъяьй. Цехашка дIаоттаьяьча кердача техника изделеш хьаечен кийчъечен творчески къахьегара йоккхий таронаш хьаелл. Дуккха машинаш программни устройствашца Iалашъяьй, специалистий балха моттигашка дисплейяш оттаяьй, чоалханерча производствана АСУ-с доал ду. Шийерригa проектни мощность караерзаяьчул тIехьагIа кердача фабрика шера ши миллион гаргга пара кхалнаьхеи, маIача наьхеи, берийи кога гIирс хьабергба.

СУРТА ТIА: кога гIирс тегача цехе «Коголо» яхача итальянски фирма викал Зеффарино Раббакини (юкъе), фабрика керттерча инженера заместитель Л. А. Матвеевай затяжник С. В. Боеви фабрика хьалхарча продукцега хьожаш ба.

В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЕХ ТЕШАШ ХИЛА

Аз гIишлошъеча къахьега дукха ха я. Се коммунист а бригадир а хиларах тарра, ала безам ба са хургболча гIишлонхошта кхетам баларах лаьца.

Хьажал, тха гIишлон участкашка, бригадашка тахан къахьегараш дукхагIча даькъе шовзткъа шерал кIезигагIа ха йоаца нах ба. ХIаьта нагахьа санна кагирхоех аьлча уж дукха гац тхо долча. Цхьабараш массехк бутт баккха боагIа. Царех «сезонникаш» оал оаха. Цу даькъе масал доаладе гаьна ваха везац. Хьаэцаргба вай Нохч-ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача училищай выпускникаш. Царех ахаш бисац гIишлон организацешка. ХIана? Укхаза массехк бахьан да. Сона хетаргахьа, керттердар — училищайн базови предприятейн вIаши бувзамаш эсала хилар.

Сона тахан дагаух шовзткъ-ен иттлагIа шераш, цу хана деша ваьгIар со ФЗО школе (хIанзара номер 9 йола ПТУ). Училище теори Iомаярал совгIа, йIаьхха практика а хулар тха. Кирпишкех пенаш хьалдетта школа мастерскешка, цехашка Iомадаларал совгIа, базови предприяте гIишлош хьалъеча чакхъювлар тха производственни практика. ХIанз санна а доацаш, чIоагIа пайда луш чакхъювлар из.

Тахан санна дагайоагIа сона цхьа объект. Из яр хьалъеш хинна ГрозНИИ. Ученически бригада аьнна цIи тилла яр тха группа, мастеро кулгал а деш, юххьанца денз из объект хьалъелга тхоах тийша дар: оахоша хьайора подмосткаш; хьалдоттар пенаш. Уж балхаш аргI-аргIагIа дора оаха: тахан — аз, кхоана са новкъосто. Цо таро лора смежни говзалаш дикагIа караерзае. ТIаккха хIанз? ДIахаттал оаш ПТУ яьккхача зIамигача сагага мишта хьабе беза маркхал. Мел цемент, кIир, хий, гIум тоха еза цох? Хетаргахьа, нагахьчо нийса жоп лургдац.

Бригадана кулгалдеча хана сона дика хоалу малагIа кагирхой ба тхо долча практике ухараш. Дукха ба царна юкъе шоай дего къоабал а еш, гIишлонхочун говзал хержараш. Иштта, дика къахьегаш ва са бригаде Беков Мухьмад. Дика болхло, визза новкъост ца аьлча, цох ала хIама дац. ТIаккха Мусаев Руслан тха коллективе вера ПТУ балхара хьа а ваьнна. Уж боацаш дукха а ба гIишлошъеча организацешка шоай болх дукха а безаш къахьега кагирхой. Духхьал сай бригадах хинна Iац аз дувцар. Къонача ноахалах дукха къамаьлаш хоз сона кхыча бригадашкара. Цхьайолча хана вай долча баьхка кагирхой шоллагIа разряд йолаш хул, бакъда, лерттIа кирпишк Iойилла ховш-м хилац. Уж тайпа нах сагота бац йоагIаш йола ха чакх а яьнна, — диплом хьайицача, цул тIехьагIа гIишлошъеча уж кхы бIарга а гац. ХIанад из иштта, аьнна, цу тайпарча кагийча нахага, хьаьттача эггара хьалхара жоп да, алапи кIезига тел оаш. Цар уйла яц алапи лакха хилийтара ше мел болх баьб.

Сога хьаьттача, деррига а тийша да хьалхарча практиках. ЗIамигача сага балхах безам болийташ базови предприяти хиларах, ший ханнахьа цо из хьаллацарах тийша я цун дIахора кхел. Духхьал паччахьалкхенна зе хинна Iац, ПТУ яьккха кагирхой шоай говзалах болх ца барах, царна шоашта ма дий из зе. Болх беча хана брак кийсъелча вай кхетаду из дIаяккха йиш йолга, во кирпишк дикагIчунца хувца йиш йолга, тIаккха фу дергда сага психологена, цунна хулача Iоткъама? Боккъалдар аьлча, воча болхлочох доала зе бракал массехказза доккхагIа ма дий.

Дукха уйла яьй аз вай кагирхой зувш. ГIишлонхочун сий лакхдара эшар да царна юкъе кхетама болх дукхагIа белга, царех тешам бенна хилар, моллагIа чоалхане хIама кхоачашде царна майрра тIадехкаш хилар. МоллагIа дале а, цар дIадоладаь дика гIулакх теркал ца деш ца дитар.

Цхьайолча хана каст-каста кIезига балхаш долча участкашка, зIамигача объекташка дIа-юха кхувсаш хул бригадаш. Хетаргахьа, уж тайпа зIамига объекташ ПТУ-рча практиканташка дIаелча бакъахьа яр, ЧИУС-а комсомола комитето лостам а тергболаш. Из гIулакх дезаденна тIаэца мег кагирхоша. Укхаза производственни дешара даькъе мастер а хургвар ший моттиге, хIаьта хIанз цхьавола мастер ше а хилац кирпишках цIен саьнаш хьалдотта ховш. Со дика кхет ПТУ дешархой гIишлошъечара сихагIа дIабаха гIерташ хIана хул. Уж дIахьа лехк каменщикаша кирпишк, маркхал хьатIакххьара. ТIаккха цар хьехамча а хилац зIамигача сага ший говзалах болх балара дукха бала болаш.

Хьехамчалах хьоахадаь долаш, ала безам бар са, из чIоагIа лоархIамеи, цIенхаштта теркам тIабахийта безаши гIулакх хилар. Хьехамча новкъостал де декхарийла ва. Цунга кагирхошта кIал латта яхац цхьанне а. Училищера коллективе вена зIамига саг хьадда теоретически знанеш а йолаш ма вий. Эшар фуд аьлча, из да теоретически цо Iомадаьр практически балха тIа кхоачашде из Iомавар.

Мехка тахан чIоагIа эшаш да балха кулгаш, кагирхой кулгаш. ЧIоагIа гIадвугаш хIама да ВЛКСМ XX съездо кагирхой творчествана шерра наькъаш хьаделлар. Съездо цIаькха а хьагойтар кагирхой инициатива хьаллаца езилга, царех тешаш хила дезалга.

П. ВОЛОВИК,
Нохч-ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача СМУ-5 комплексни бригада бригадир, «РСФСР заслуженни гIишлонхо».

Атеистически балха дикагIйола опыт—массанена

Вахарца айхха бувзам болаш

Iуьйрийна ше юртсовета исполкоме дIа хIана вех ца ховш чIоагIа уйла еш вар Барсуки яхача юрта вахаш вола Дзортов Зоврбика Заьлмаха. «Хьакимал» доаллача балха валаре-м ше дар. Из цига эшаш моттиг нийсъяла а тарлора селла Iуррехьа.

«Сихха Iокхача, йоах хьога», — аьнна дIаиккха дIавахача сагага: «Сендухьа вех со?» — аьнна ше ца хаттарах гIайгIа керта чу а йолаш, исполкома председатела Албаков Ювсапа кабинете чуваьлар Заьлмаха.

— Сийсара ах бийса яллалца лампаш яьгай хьа цIагIа, — председатела аьлча а кхеташ вацар из ше сендухьа вийхав.

— Ягийта. Яьгача фуд? ДIателаций аз счетчико хьатеха мах? — яхаш цецвувлар.

Дукха тIехьагIа, председатель керттера ше ала воаллачоа дIатIакхаьчача мара чIенг лацанзар хьаьшо. ТIаккха мара дагадоханзар цунна сийсара шоай цIагIа хинна сурт: мурдаш, цар хьехамаш, зикар, назамаш... Царга ладувгIа а гIулакх де а юртара гулбеннабар дукха кагий а боккхий а нах.

Дина культех долча законодательствос бокъо лац из де, — йоахар председатела, кхы а вогIа да цу мо долча гIулакхашта кагий нах, бераш юкъекхувлар. Уж шаккхе бокъо толхаяьй Iа сийсара.

Дина культех долча законодательствос бокъо лац ди лелабераш селла чурабовла, бусалба ди юкъе а тувсаш, заманца товш доаца Iаьдала духьала дола гIулакхаш леладе. ВIалла культех дола законодательство ца хилча а наха шоаш могийтаргдоаца хIамаш дукха леладу «кхыча дуненгахьа» баьннача цу наха. Цу тайпара масалаш шорттта долаш а да. ХIанз а бицбеннабац наьсархошта массехк шу хьалха мурдаша Аьлтий-Юртарча кашамашка маьре ухача жероех а мехкарех а урдош дахара боарам оттабеш баь «соцам». ТIехь-тIехьагIа дикагIа йовзаш хьайоагIа цу акхача «соцама» нийрчал. Iаьлий-Юртара мурдаш кхы а гаьнагIа бахар. Массехк шу хьалха зикар де шоаш вIашагIкхийтача цхьан бийсана гIажашта «дов кхайкадир» цар. «ХIанзчул тIехьагIа уж коа лелаергьяршта, цар дулх дуаргдаршта», аьнна вий кхайкайир. ШоллагIча дийнахьа Iуьйрийна Iоа а хьалла а коашка карташка гIажий цIогIарч доладелар. Етташ арайоахар, йоайора миска гIажаш. Бокъонца фу хада мегаш а дар цар, нагахьа санна сакхетам бола нах цу юрта дукхагIа хиннабецаре. ХIанз мурдий коашкара а арадуваш хоза, паргIата лел гIажий Iулаш. Белам а хинна дIадаха хIама да из. Бакъда, цу хана-м во туржаI дар цу оалхазарашта тIаэттар.

Барсукерча мурдашкара мехка хозаргдола иштта «зов» даьннадац хIанзалца. ХIаьта а из даргдац, аьнна, теша йиш яц. Цудухьа я юртсовета дина культах дола законодательство мишта кхоачашду хьожаш йола комисси селла фийла, из закон толхадеш зIамига а йоккха а йола моттиг нийсъелча цу сахьате оарцагIйоалаш. Цу гIулакха укхазарча депутаташа мел теркам тIалоаттабу ховрга, цу комиссе председателалла юртсовета исполкома председатель цар хархарах а.

Дукха ваьгIар Ювсап Заьлмахана дина культах долча законодательства бокъонех, уж телхаераша деш долча зуламех дувцаш.

— Са бIаргаш дуккхача хIаманна хьадийллар Iа, кхы са цIенгара даргдац цу тайпара хIама, — аьнна чувахар Заьлмаха.

Бакъда, цу тIа чакхдаланзар дош. Заьлмаха мо цу законодательствос дIадехачох дика ца кхеташ бола нах кхы а ма бий юрта. Цул совгIа, царна шоай гIулакхаш качдехка гIерташ бола дина «авторитеташ» оала нах а кIезига бац. Мурдий кхо тоаба я цу юрта, эггара йоккхагIа Кунт-Хьажий вирд дар а йолаш (верригa а бIаь гаргга саг). Цул совгIа цхьаккха регистраци янза а ба. Царна а эш вай заман бакъ дош.

КхоалагIча дийнахьа юха а саг вера Заьлмаха волча: «Iовола йоах хьога — аьнна...», «ХIанз фу йоах-хьогI сога?» — аьнна из Iокхаьчача юртсовете гулбенна дукха нах бар. Дина гIулакхашта тIахьожам лоаттабеча комиссе аргIанара заседани яр цига. Ювсапа ловра Заьлмахас цу юкъе дакъа лацар.

Ира дийцар заседане гулбеннараша юрта долча кхоачамбоацарех а «моллаш», «тхьамадаш», «кхелахой» да тхо, яхаш лелача нахах дувлача зуламех а. Ше даь гIалат дувцаш къамаьл дир Заьлмахас а. Из да атеистически балха эггара лоархIамегIдар. Къаьст-къаьстача сагагара — берригача нахагара — къаьст-къаьстача сагага. Иштта хила йоагIа бокъонца болча идеологически балха принцип. Къаьстта лоархIам болаш я из Iилма-атеистически балха тIа. Идеологически балха цIенхаштта новкъарле ю вай Iомаяьча «валовой» подходо — аьннад КПСС XXVII съезде М. С. Горбачева яьча Политически доклада тIа. — Цифраш цецваллал я... царна юкъе теркал ца веш вутий-хьогI дийна саг?

Цу новкъарлений белгалонаш тахан вайна гуш а я хIара юрта, хIара къахьегама коллективе. Шоай юртара хIара саг вовза, цун вахаралелара хьисап зе, ма хулла из юкъарча вахара чуоза гIерт юртсовета исполком ше а, цун комиссеш а. Юрта зулам хиллалца кулгаш вIашкадехка а баьгIе, тIаккха оарц доахаш йола оамал дIайоалаш латт укхаза. Хьалхxе а йовза хьож шоай юрта хатар хургдола моттиг, зулам даргдола саг.

Каст-каста хул укхаза дина дувзаденна дола зене-зуламе гIулакхаш дувцаш йола гражданий сходаш, исполкома сессеш, заседанеш. Цкъаза аргIа хьатIакхачарга а ца хьежаш, эшшача хана вIашагI а кхет. Иштта аргIанара йоаца заседани хилар дина гIулакхашка хьожаш йолча укхазарча комиссе ТIой-Юртарча хьехархочо язъяь «Кортош чу ма ахийта мракобесашта хьалхашка» аьнна йола статья ювцаш а. Дукха нах гулбеннабар цу заседане.

Юрта мел йолча организацей, учреждeней атеистически балхах мел йола планаш хьалхашка яда председатела. Цунна хов, мичахьа, маца, малагIа мероприяти хул. Цу гIулакхо таро хулийт цахаддаш цу балха тIахьожам лоаттабе, кхоачамбоацар дIадаккха.

Ювсап ше а ва атеистически балха «педагогика» дика Iомаяь. Дуккхача шерашка пропагандист волаш хьавоагIа, ший коммуниста декхар дизза кхоачаш а деш.

— Наха хьехар де гIерта саг царна ховчул дукхагIа, кIоаргагIа ховш хила веза,— аьлар Ювсапа. — Нагахьа санна ладувгIараш чIоагIагIа хуле хьай сий а дожаду Iа, хье санна болча пропагандистий, агитаторий, кхыча идеологически болхлой дешах нах шекбувларгбола никъ а хьабелл Iа. Цудухьа, чIоаггIа уйла яь а, кIоаргга, кIал тешаме лард йолаш а ала деза дош.

Хозахета лоаттабац Ювсапа цахаддаш шийна хьалхашка дина дешашта хетадаьча книжкай, брошюрай, журналий бIарчча морхI. Царна юкъера цхьадараш зийр аз. «КъорIа мишта хьахиннад» — Л. И. Климович, «Советаши къахьегамхощцара кхетама болхи» — Х. Х. Боков, «Ислам СССР-е», «Динахи атеизмахи дола дувцараш» — А. Б. Чертков, В. Н. Комаров, иштта дукха кхыдараш.

Дина культах долча советски законодательствос цхьанна а сага, цхьанна а кулгалхочоа бокъо лац ди лелабора аьнна саг дIатетта, из бегваккха, цунца цабезам лелабе. Советски нах ба уж а. Уж Iомабе беза дунен сердало бIаргаго, дина гIулакхаш дита а дита дунен ираза наькъа тIа бовла. Амма, лира къовсам лоаттабе беза законаш телха а деш дина хьехамашца шоай реакционни идеологена нах тIехьабаха гIертаращца...

Хьо дIакхайкача тайпара юхакхайк «лув кхера» я. Дукха ха яр юрта юкъе гIолла Iододача «Наьсар» яхача хих дIа-хьа тIех ца боалалуш нах хала хьувза. 30 шу хьалха цу тIа гIолла даь тIий тиш а денна чудахадар. Дукха дийцар из дош района органашка, дукха лийткъар нах, дукха наказаш дир депутаташка. Хувцалуш хIама дацар. Юххера а «Белхий бича фу дар-хьогI цига», — аьнна, дагадехар юртсовета председатела. Хьагулбелар боккхий нах цу деша хетаяь яьча сходе. Цу юкъе вар вай вийца Заьлмаха а. Цо а кхычар а къамаьл дир председатела дагадеха хIама мога а деш, хьаллоацаш. Еррига юрт оарцагIъяккха соцам бир сходо. Из дар укх шера 13 апреле. Балхах мукъадолча деношка, хIаьта балха ди доладалехьа Iуьйрийна а, из чакхдаьлча а белаш, бахьаш бе а доахкаш дукха нах гуллора сайрийна тIий тилла дезача хи йисте. Ши-шегIа хьахилар «белхий штаб». Цу штабе ши саг вар — Мальсагов Бахьауддини Оздоев Хаматхани.

Юхе уллача ткацки-цехерча мехкараша цIагIара дена тайп-тайпара басараш хьекха хоздаьд из.

Иштта оарцагIа а баьнна «белхий» а баь шин бетта из башха (12 метр дIаьха, 4,5 метр шера дола) аьшка, бетона тIий тилла баьлар Барсуке баха нах. Сецар тайп-тайпарча органашка, инстанцешка, уха лоткъамаш, каьхаташ.

Мичча тайпара дувце а нах заманга баьннаб. Башха дика «Бытовой цIа» да цу юрта. Улицаш къонлуш, хозлуш латт денгара ди массаза дала.

ХIаьта дукха я юрта проблемаш а. Ах юрта газ яц. Тротуарий наькъаш дац, клуб яц.

— Газ чуйиллара хIанз нахаца дагадоалаш да тхо, — аьлар председатела. «Белхий» бергба цига а.

Иштта идеологически болх практически гIулакхащца а бувзаш къахьегаш ба юртара депутаташ, активисташ. Цу гIулакхах беркат а доал царна.

М. КАРАЕВ.

НИЙСАЧА НОВКЪА

«Западная» яха Сунженски района коа тIара оалхазараш леладу фабрика дулх даккхарап фуаш гулдарап планаш наггахьа мара кхоачаш ца еш, паччахьалкхенна доккхий зенаш деш хьайоагIар 1982 шерага кхаччалца. Цул тIехьагIа цун кулгалде къона специалист Абуев Мамед Мовлдинович оттавича денз дика хувцамаш хулаш латт. Масала, 1982 шера фабрикана 1,2 миллион сом зе хиннадале, соахка из 380 эзар сомага кхоачаш лохделар. Карарча пятилетка укх шоллагIча шера пайда бе а лаьрхIад.

Цул хьалхарча пхе шерарчул дIаяхача пятилетке шозза дукхагIа дулх даьккхар, къахьегама овсарле шозза дегIаера. ЦхьайтталагIча пятилетке фабрико уж толамаш дахарах соахка «Знак Почета» яха орден елар М. М. Абуевна.

Мишта карагIдаьлар цунна, коллектива болх лоацца юкъа ишта тоабе? Цу хаттара жоп луш Абуева аьлар:

— Укх фабрике аз болх бу дукха ха я. Директор хилалехьа Карабулакерча коа тIара оалхазараш леладеча цеха начальник волаш хилар. Из йоацаш Нестеровке, Троицки станице кхы а шн цех я тха.

Деррига балхаш кулгащца дора цу хана. Цудухьа кIезига хулар йоаккха продукци, хIаьта цунга дIадодар—геттара дукха. Из бахьан долаш, эггара хьалха йоакхо йир балхашта механизаци яра, наьха къахьегам аттача баккхара.

Кхыча цехашка йолчул дикагIа я Карабулакера помещенеш. Цудухьа эггара хьалха цига йолайир эргалонащ е. ЦПН-20 марках йола коа тIара оалхазарашта автоматически доакъар дулла агрегаташ, котама кIоригашта вакцинаци яра уж йолча феца молхаш чухецаш йола аэрозольни установкаш, помещенеш йIоахъяра калорифераш оттайир. ХIаьта малагIа пайда бир цу гIулакхо?

Яьча денз пхиъ, тIаккха пхийтта, тIеххьара ткъаь пхийтта ди даьлча котама кIоригашта хулача лазарашта духьала кхозза молхаш тоха еза. Из болх массаза бу, хьалха хIара котама кIорига къаьстта маха тоха безаш хулар. Масала, итт эзара тохаш, 12—15 саго кIезигагIа дале диъ ди доадора. ТIехьаудаш хьалувцаш уж кIаьд а йора, бе йоахкаеш бедарах толха а йора. Из бахьан долаш, молхаш техачул тIехьагIа метта ца йоагIаш диъ-пхиъ ди доаккхар цар, леш моттигаш а хулар. ХIанз, аэрозольни установкаща итт эзарнена вакцинаци яра эггара дукхагIа 30 минут мара йоаяц. Цул совгIа, из гIулакх чакхдаккхара цхьа саг мара эшаш а хилац.

Пхе минутал дукхагIа ха йоаяц хIанз цхьан саго итт эзар кIорига доакъар диллара. ХIаьта хьалха массехк саго сахьат а кхы дукхагIа а ха йоайора.

Кхычахьа а 11 корпусе изэамо механизаци яьй.

Коа тIара оалхазараш леладарга дIадодар дикка лохде, болх коллективни подрядагIа вIаштIехьбаккха аьттув белар цу дерригне. Иштта къахьега баьлча хьадеш долчунцара безам къаьстта а лакхбеннаб наьха. Цунца цхьана, тоалуш да балха хьокхамаш а. Масала, хьалха йоккха хилалехьа шера юкъера лаьрхIача 60 процент кIоригаш йовра фабрике. Соахка 16 процент мара тIераяллаизар, хIаьта укх шера ялх бетта — ялх процент.

Дулх а дукхагIа тIаккхет тIеххьарча хана. ЦхьайтталагIа пятилетка йолалуш дийнахьеи буси хIара котама 4,8 грамм тIаккхеташ хиннаяле, соахка 12 граммага дIакхаьчар из цифра, хIаьта укх шера ялх бетта — 14 граммага.

Карабулакерча операторий Гелогаева Кхокхийн Базулевич Рансан из хьокхам кхы а лакхагIа ба. Цар хIара бройлера дийнахьеи буси ткъо граммага дIакхоачаш дулх тIаккхетийт, 4 доакъара единица мара дIа а ца йохийташ. Царел дукха тIехьабисац операторащ Л. Мержоева, А. Синчинова, М. Полонкоева, Е. Загилова, М. Цартоева, Л. Евлоева.

Къахьегарга хьежжа да наха доагIа ахча а. Масала, Рансайнен Кхокхийнен коллективни подрядагIа болх беш авансах тийннача хIара сома 2,64 сом делар укх шера, соахка баьча балха итогех.

— КарагIдаьнначох кхоачам а ца беш балха Iилматехнически прогресс юкъейоалаелга, перестройка елга дIахохьу оаха, — йоах Абуева. — Масала, цхьан корпусе бройлераш лелаяра клеточни оборудовани оттаяьй. Цо таро хулийт, цкъадале, цхьа центнер дулх даккхара 10—15 процент кIезигагIа доакъар дIадахийта, шозлагIа-дале, пайдана йолча площада цхьан квадратни метра тIа 5—6-зза дукхагIа бройлераш лелае. Цудухьа цо боккха пайда а бу.

Укх шера клеточни оборудовани оттаяра монтаж е йолаяьй кхы а цхьан помещене. Вешта из болх фабрика ерригача корпусашка бе лаьрхIад.

Фабрика коллектива толамаш кхы а доккхагIа хургдар тхоах тийша доацача кхоачамбоацараша новкъарле ца йора, уж дIадахара тхона новкъостал доре, йоах Абуева. Мукх, хIаьта хьакхарч кхабара мара пайдана доаца доакъар да коа тIара оалхазараш кхабара тхона хьателар. Кийч а ца деш, из дIателаш хилча, хIалакьхургъяр дулха кхоабаш йола кIоригаш. Из кхета а деш, доакъар кийчду, из вIашагIъэду механически установкаш оттаяьй нийс корпусе, оахоша хьа а яь. Цхьабакъда, доакъарах дIатохача минеральни, кхыча тайпарча хIамашца геттара во Iалашду тхо.

Коа тIарча оалхазарашта тоъал хий доацаш а хало увз фабрика коллективо. Шин цехе-м бурув теха хьатIадаьккхадар из, цхьабакъда, эггара йоккхагIа йолча Карабулакерча цехе из де карагIдалац. «Птицепром» сметни документаци ца оттаяр бахьан долаш. «Сунжанефть» НГДУ-с боккха мах а боаккхаш луш дола технически, е кхыча тайпара аьлча, мала а кхача кийчбе а могадеш доаца хий тела дезаш нийсденнад гIулакх. Из а, къаьстта а аьхки, касткаста лекъаду.

КIоригаш яхара дукха мах а телаш. Ставропольски крайра миллионал совгIа фуаш кхухь фабрике хIара шера. 350—400 километр никъ а баь хьадена уж дика хилац, цудухьа эсала хул царех яьха кIоригаш а. Из бахьан долаш центнер дулх тIаккхетийтара 8—9 доакъара единица дIа а йохийташ, кхаь бетта кхее езаш хул дулха дIаялал хиллалца. Цунца цхьана, гIаьххьа йола кIоригаш дулха дIаялал йорстаяра 5 доакъара единицал дукхагIа йоаяц, 70 ди мара эшаш хилац уж хьалкхеяра.

— Цу балах мукъадаргдар тхо, — дувц Абуева, — фуаш дера тхоай котамаш лелае йиш йолаш даларе. Иштта из вIаштIехьдаккхара, хIаьта къаьчнараш къонаяраща хувцара, кIоригаш лелае тхона Карабулаке пхи гектар лаьтта лургдолаш халла НГIАССР Министрий Советагара пурам даьккхадар оаха соахка.

— Тхо долчара 90 километр гаьна я Грозне дулха коа тIара оалхазараш дIайиду пункт. Цига уж дIайихьача, аргIа тIаккхачарга хьежаш ди доаккх оаха, — дувц фабрика шофера Б. Цайсаева. — ДогIа, е лоа делхаш, йIайха е шийла йолаш нийсделча, машина тIа оттаьча аьшка клетка чу иззал ха яьккхачул тIехьагIа, коа тIара оалхазараш чIоагIа гIеллу, цамогаш хул, дукха йов. Цкъаза дIа ца эцаш фабрике а юха кхувл.

Цудухьа соахка 640 центнер дулхах яьлар фабрика. Из — пайда боацаш дайна пхи бIаь тонн доакъар, боахама хинна 187 эзар сом зе. Духхьал укх шера ялх бетта 102 центнер дулх ца доаккхалуш йисай фабрика из бахьан долаш. ГIулакх тоалургдар, аьнна хет хьалкхеяь котамаш а боргIалаш а фабрике йоа а еш, мах беча организацешта, кхачан предприятешта дIатергйолаш вIаштIехьдоаккхаре.

Уж халонаш нийслой а, ах шера план 358 тонн йолаш, цхьоалагIа июль хьатIаккхоачаш 376 тонн дулх дIаделар. Соахка шин кварталагIа боахама 240 эзар сом зе хилар, хIаьта укх шера из цифра 80 эзар сомага кхоачаш лохъелар. Цхьабакъда, тIеххьара пайда беш шу чакхдаккха карагIдаргхиларах са щеко яц. Фуаш доххкара карарча пятилетка шин шера план нийс бетта, хIаьта дулх дIадалара яр Сийлахьбоккхача Октября 70 шу дузача дийнахьа ять яьккха дош деннад коллективо, — аьлар М. Абуева.

«Перестройка оагIув хьал мел лоацар, реформана тIехьа мел вар, цунна ший низаш, ший опыт дIаяла мел гIертар, цу гIулакха ший сий дIалур, — уж нах партийни организацеша хьинаре хьаллоацаш а теркалбеш а хургдолаш леладе деза гIулакх», — аьлар М. С. Горбачева, КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленуме къамаьл деш.

Долче, болх тоабара М. М. Абуевна новкъостал де оарцагIбаргба, аьнна хет Сунженски района а республика «Птицепрома» а кулгалхой.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТIА: М. Полонкоева, Е. Загиева, М. Кортоева, Л. Евлоева.

Э. ТОЛМАЧЕВА сурт.

КНР-ацарча доазон йистера торговли шерлу

Советско - китайски цхьана экономически къахьегара аспектех цаI я дIадахача 1986 шера 30 миллион сом гаргга болча боарамга кхаьча доазонцара торговли. Хабаровски края а Хэйлунцзян провинцеи Чура Монголе оалача автономни районацеи а долча торгови бувзамех АПН корреспондентага Бугаенко Евгенега дувц Хабаровски крайисполкома председатела заместитела Домагольский Людвига.

— Укх тIеххьарча хана Хабаровски края промышленни предприятешеи торговни организацешеи шердаьд шоай китайски партнерашцара торгово - экономически бувзамаш. 1986 шера вай торговле боарам 1983 шера хиннaчул пхезза дукхагIа а 14 миллион сомал совгIа а хилар.

Партнерни кIийлен тIа гIолла доазонцарча торговле наькъагIа еш йола поставкаш вIаши пайдане а я, регионални хьисапера дукха йола проблемаш пайдане къоастае йиш а хулийт, къаьстта аьлча тайп-тайпара товараш кхахьарга додар кIезигду. Вай мехкара Китай дIакхухь гIишлош ю материалаш, ардакх йоаккх, химически промышленноста продукци, мотоциклаш, холодильникаш, барзкъаш - хIамаш ютта машинаш, кхыдола промышленни товараш а. Китаера Хабаровски крае дахь гIорадаь бежанеи хьакхийи дулх, консерваш, баьцадаараш, сомаш, соя-бобаш, яйгача промышленноста изделеш.

ДIадахача шера СССР Министрий Совета Председатела заместитела Н. Талызина КНР визит йолча хана къамаьл хилар промышленни кооперацех пайда эцарах цхьана йола предприятеш яхкарах, компенсационни кIийлен тIа контакташ оттаярах. Цунца дувзаденна китайски партнерашца цхьана хIанз тхо хьож Хабаровски края территоре тIа цхьана низ тIабохийташ миллион тоннага кхоачаш шера цемент ергйола, цун продукце дикка доккха дакъа Китае кхухьийтаргдола завод хьалъяра дешага. Иштта дувцаш да китайски соя чакхйоаккхарг а йолаш Хабаровски масложиркомбинат эргаяьккха тоайнча бакъахьа ехташ хилара дош а. Хабаровске китайски традиционни товараш дохка тикеи Харбине советски тикеи хьаеллара хьакъехьа переговораш ю.

(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социализма мехкашка

В. И. ЛЕНИНА МУЗЕЯ РЕКОНСТРУКЦИ ЕШ ЛАТТ

В. И. Ления Праге кхозза хиннав — 1900, 1901, 1912 шерашка. КхозлагIа вахача дикка ха яьккхай цо цига. 1912 шера январе Владимир Ильич РСДРП VI Ерригроссийски конференце балха кулгалдеш хилар. Из Гиберински улицагIа № 7 йолча цIагIа чаккъяьлар. 1953 шера йоазув дир: «В. И. Ленина Музей хьайийлар. Чехословаке эггара хьалхарча болхлой президента Готвальд Клемента цу хана сийлен хьаьший книжка тIа е йоазув дир: В. И. Ленина Музеях вай миллионаш болча наьха коммунизма школа хулийла».

Дунен пролетариата баьччана Пражски музей бокъонца хила а хиннай миллионаш болчар школа. Цун 27 зала чу ялх эзар совгIа экспонат я. Музеяга хьажа ух бIаьш эзараш чехословацки гражданаши доазол дехьара хьаьшийи. РСДРП Пражски конференци чакхъяьннача Ленински зале дикагIчарна юкъера дикагIболчарна партийни билеташ дIател, кагирхой Социалистически союза мугIарашка дIанйбу.

ХIанз музее реставраци, реконструкци яра балхаш деш ба, цу гIулакхо экспозиционни майда дикка шеръе таро лургъя. Эггара кердагIйолча аудиовизуальни средстваех шерра пайда эцаргба. Музея творчески коллектива Советски Союзера, иштта кхыча социалистически мехкашкара коллегий опытах пайда а ийбеш Европе эггара йоккхагIчарех хургйола керда экспозици хьаеш латт.

Реконструкци яьчул тIехьагIа Прагера В. И. Ленина Музей Сийлахь - боккхача Октября 70 шу дузача денга хьаелларгъя.

Моника КЕММЛЕРОВА,
чехословацки журналистка.
Прага.

КЪУВСАЛУШ БА ЭРСИЙ МОТТ ХОВРАШ

Польше бархIшерарча школашкарча дешархошта юкъе эрсий меттах йола конкурс чакхъяккхара уйла Силезии хьахилар. 1968 шера Катовицера методически центра болхлой инициативагIа хьалхара олимпиада чакхъяьккхар. Кастта из опыт берригача мехка гIолла дIаьяржар.

ХIанз ПНР эрсий меттах йола олимпиадаш знаней массови конкурс а хинна дIаэттай. Котбаьннараштa дола совгIат — Советски Союзе вахийтар.

Юкъерча школай дешархошта лаьрхIача ерригпольски эрсий меттах йолча олимпиадай лауреаташта университетий эрсий филологе отделене экзаменаш а ца луш деша отта бокъо лу, е кхыча вузашка деша отташ доазол дехьарча меттах йолча экзаменах дIа яла ца езаш мукъабоах.

Дариуш КРУЧА,
польски журналист.
Варшава.

ДОТТАГIАШТА НОВКЪОСТАЛ ДУ

Ерригвенгерски учебни техника институтa ЮНЕСКО-с Лаоса лакхерча дешара заведенешта лаьрхIа естественни дисциплинаш хьехара хIанзара программа оттае аьнна задани еннай. Дунен халкъашта юкъерча организаце из программа оттаяра 700 эзар доллар хьакъоастадаьд. Венгерски специалисташ Вьентьяне дIа а кхаьча аудиторешн дешара лабораторешн кийчъеш ба. ВНР педагогий новкъосталца Лаосе вузовски хьехархой квалификаци лакхъяра лаьрхIа курсаш вIашагIйохкаргъя.

(Будапресс—АПН).
Будапешт.

Кабулерча деной белгалонаш я цIаккха болх ца соцаш йола гIишлош хьалъеш латта майдаш. Хьалдеш да нах чубаха цIенош, школаш, берий бешамаш, больницаш, спортивни комплексаш. Керда районаш хьалъеча юкъе дакъа лоац цIенош деча Кабульски комбинато. Из болх бе йолаялийтай советски специалисташа дакъа лоацаши Советски Союзе оттаьча проектагIен. Дика кийчъяьча квартирай дIоагIаш кхоач болхлой, гIулакхерча наьха, афгански эскара бIухой дезалашка.

СУРТА ТIА: геодезист Абдула Халеги Москвера специалист Сергей Шенин афгански столицерча гIишлош еча цхьан майдане.

Л. ПОРТЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

Лаьтто ший беркат хьалу

Монголе лаьттан тIоанаш пайданерча оахкалаща йIаьхий я. МНР-с ше кIораца Iалашъю, социалистически доттагIала мехкашка цIаста, олово, плавикови шпат, вольфрам, молибден дIаухийт.

БархIлагIча пятилетке (1986 — 1990 шш.) дикка чIоагIлургья мехка пайдане оахкалаш йоахача промышленноста материально - технически база, — аьлар Монголпресс агентства корреспондентага МНР геологии горнорудни промышленноста Министерства болхлочо Д. Баянжаргала. — Геологотохкамий балха боарам 25—27 процент лакхлургба. Эрдэнэтера цIаста, Бэрхэра Бор-Ундура плавикови шпата, Багануурера кIора, Модотера олово дукхагIа даккха а чакхдаккха а таро хургъя. МНР геологе даькъера СЭВ — члений мехкашца шин оагIорахьара а дукха оагIорахьара а леладеш дола гIулакхаш шерлургда, болх беш йолча юкъарча горнорудни предприятей низаш дукхагIа хургда.

(Монголпресс—АПН).
Улан-Батор.

Дуне цхьан кIирагIа

ЯДЕРНИ ГЕРЗ ДОАЦАЧА ДУНЕНГАХЬА

ТIеххьарча хана массазара хIама хинна дIаэттад, советски кулгалхочун хIара выступлени дунен кепайоазоно, тайп-тайпарча мехкий политически общественни гIозарашка шерра багаяха тIаэцаш хилар. Малхбузехьарча обозревателаша яхачох, сел чIоагIа теркам тIаозаш уж хилар да Москвера араювлача чурча а арахьарча а политика даькъера инициативаш кIоарга чулоацам болаш а майра а йолга. Из бахьан долаш да «Мердека» яхача индонезийски газета КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева еннача интервьюна а массови информаце средствай сел сиха реакци хилар. Сел чIоагIа цу гIулакхаца хьашт долаш хилара керттера дарех бахьан да цу выступлене тIа ювцаш йола дунен халкъашта юкъерча хьалах йола предложенеш дунен политика проблемаш тахан тIема наькъаца къестае йиш йоацилга Iилмани реалистически позицей ларда тIа латташ хилар.

Къаьстта чIоагIа хьашт долаш тIанийцад дунено СССР азиатски даькъа тIара а гаьна кхетар юкъерча боараме дола еррига советски ракеташ цIенъяь дIаяха кийча хилара хьакъехьа советски кулгалхочо дIакхайкадаьр. Тайп-тайпарча мехкий газетий обозревателаша лаьрхIад из «глобальни шолхача нула» концепци чакхъяккха, вешта аьлча гаьна кхетар юкъерча боараме дола а оперативно-тактически а ракеташ цIенъяь дIаяха гIерташ Советски Союз хилара дола тешал санна. Из реакци вIашагIтохаш санна «Матэн» яхача французски газето яздаьд, «керда советски предложени йоккха инициатива я», аьнна. КIайча цIен викало ше къамаьл деш могабеш хьаллаьцаб иштта баьккха гIа, хIанз США хьежаш я Женевски переговорашка официальни советски предложени кхайкаярга, аьнна тIа а тохаш. Кхетадеш да, интервью луча хана яь заявлени шоллагIча дийнахьа йоагIача тайпара дипломатически формагIа нийсъяь дIаоттаяьлга. ХIанз дош кхыча хIаманца дувзаденна да: мел чIоагIа кийча я американски оагIув предложенеш могаеш хьаллувцара доазонел араяла а Москван конструктивни позицена гIулакхаца жоп дала а. Американски администраце дуккхача влиятельни деятелаша дувцачо, хала хете а, хьахьокх кхы тайпара гIулакхаш. Иштта къаман кхерамзлен дешашта волча президента помощника Ф. Карлучче юха а чIоагIъяьй малхбузенгерманския бундесверага дIаеннача «Першинг-А1» яхача 72 ракета йола шоай ядерни боеголовкаш цIенъяь дIаяха лерхIаш яц США яхаш йола КIайча цIен хьалха хинна позици.

Дунен кепайоазон отклика белгалдоах иштта, М. С. Горбачева интервью лоархIам гаьна кхетар юкъерча боараме долча ракетий хьакъехьа соглашени ярца дувзаденнача дешай доазонел арабоалаш хилар, из проблема лоархIаме йолга къаьгга гуш доллаше а. Цу тIа бокъонца хьахьенха да Советски Союза Азеи Тихоокеански бассейнаи тайп-тайпарча мехкащарча гIулакхий тахханара хьали перспективаши, цу регионерча «йIайхача моттигий» хьал а. Советски кулгалхочо дIайолаю хIанз ший машара наступлени Азе, — иштта керте а яздеш кепатехай интервьюх йола отчеташ Малхбузен Европан Американ дуккхача газеташа.

ХОЗА ДОАЦА ГIУЛАКХ

Персидски заливе юкъарчал-доацаш военни акци чакхъяккха йолаьй ВIашагIкхийттача Штаташа. Американски байракхашта кIала а долаш кувейтски ши танкер Ормузски проливагIа чакх а даьккха. Кувейтерча Мина аль-Ахмади яхача порте кхаччалца накъадаьхад США тIема-форда низий диъ кема. Теркам шийна тIаозаш да укх тайпара бакъдар, из акци чакхъяьккхай ирано-иракски фронтера тIом сихха соцабара тIахьехаш йола резолюци ООН Кхерамзлен Совето тIанийца а. хIаьта иштта Персидски залива зонера хьал чоалхане дерзаде тарлуш дола моллагIа гIулакхаш дергдоацаш деррига мехкаш юхадовлара а йоаллаше а.

Шеко йоацаш да, цу лоархIамеча а мехкдаьтта дукха доаллача а стратегически районера хьал чIоагIа ирдаларга кхоачадаь йола керттера фактор, гаьннадаьнна, дуккхача наьха цIий Iоухийташ лоаттаду ирано-иракски дов хилар. ВIаши лоалахарча шин мехка юкъе ворхI шу гаргарча хана латтача тIемо бIаьш эзараш бах боабаьб, Ирана санна Ирака а экономически потенциал гIелъяьй, дунен халкъашта юкъера кхераме дов а хинна дIаэттад. Из тIом дIахо беш хилар вIалла а тарлуш дац иракски а иракски а халкъий вахара хьашташца, лоалахарча мехкашта кхерам тIатосс, регионера санна бIарччача дунен тIа а хьала дистабилизаци ю. Из ишта дале а долаш да цу герзашца кийчъяьча конфликтах шоай тийша болх чакхбаккхара пайда эца гIерташ дола низаш.

Духхьал цу тайпара лаьрхIар Гаргарчеи Юкъерчеи Малхбоалерча дукхагIдолча мехкаша дуккха миллионаш доллараш мах бола стратегически агрессивни алъянсагIа партнер йолча Израилца цхьана айхха бувзам а лоаттабеш ВIашагIкхийттача Штаташа вIаштIехьдаьккха а чакхдоаккхаш а хинна Ирана къайлагIа герз лоаттадар. Регионерча империалистически тийшача балха духьаларча къовсамах вIаши довне йола оагIонаш юха йоахилга, израильски агрессена духьаларча къовсама Iарбий фронт мелъелга, Ирана герз лоаттадарах даькъа ахча шоашта дIаденна Никарагуара контрреволюце низаш михьардахар — иштта да из бIеха авантюра чакхъяьккхача Вашингтонои Тель-Авивои де лерхIа хоза доаца гIулакхаш.

«Неоглобализма» доктрина доазонашка Вашингтоно дукха ха я, американски территорена эзараш километраш гаьна йола, Персидски залива зона «США вахара хьаштий сфера» я аьнна дIакхайкаяь. Къаьгга гуш да цаI, мелла дукхача бахьанащца хьулаяла США гIерте а, цу регионе тIема а кхыйола а тийшача балха акцеш чакх а йоахаш, уж де гIертар хила а хиннад да а да американски тIема-политически низаш цига чIоагIделга, империалистически диктата залива зонера пачхаьалкхенаш кара хургйолаш.

БОКЪО ЦА ХИЛАР — АМЕРИКАНЦАШКА КХАЬЧАР

Американкаша шоай бокъонаш лораяра тIехьа дуккхача шерашка тIатеIIа къовсам лоаттабеше маIача нахаца цхьатарра бокъо хиларга кхачара дош къоастадинза дус. 1972 шера конгрессо могадаь кхалнаьха цхьатарра бокъо хиларах дола хувцамаш хIанз а тIехьа США Конституце тIанийцадац. Цудухьа хIанзалца политически, экономически, социальни вахаре американкай маIача наьха яраш санна бокъонаш яц.

Кхалнаха балхах юкъера лу алапи маIача наьха алапел 60 процент мара дац; царна нийсса къахьегаше. Эн-би-си телекомпане яхачох, «американски кхалнаха маIа нахал шозза дукхагIа а тIатеIIа а болх бе беза, цунца цхьатаррарча хьал тIа хилара». Цудухьа, цецвала вагIац компанешка, предприятешка, организацешка кулгалдеча посташка 1,7 процент кхалнах мара ца хиларах. Цул совгIа, диззача дийнахьа болх беш боацача къахьегамхоех дукхагIбараш американкаш ба. Цо хьахьокх, царна пенси тергдоацилга а тайп-тайпара социальни хьисапе телачоа цар вIалла уйла е ца езалга а.

ХIаьта къахьегача американкашта гIойле а яргйолаш цар оагIув хьаллоацаш долчоа чIоагIа духьала бовл предпринимателаш. Масала, бутт хьалха США конгресса цхьан подкомитетера кхалсаг бераIа хилар, бер дар е бер цIенхаштта ца могаш хилар санна дола хIамаш теркал а деш «цIенхаштта унахцIено телхача» кхалнаха алапи а ца луш отпуск яларах йола законопроект могаьча хана; цу документа йоккха бизнес раьза йоацаш тIагIерта яьлар. Предпринимателашта вIалла эхь хетацар, кхалнах берах хиларца дувзаденна балхара цIагIа бисача цар балха моттиг царна тIехьа юсаргхилара тешам, къона кхалнах цхьаккха пособи ца луш буташ бола дунен тIа цаI мара боаца промышленно-дегIабена мохк США хиларах. Хетаргахьа, законопроект конгрессах чакхйоале тамаш я монополе лоббитски низбар бахьан долаш.

Цхьабакъда, американски кхалнах цхьаккха хIаманга ца хьожаш шоай атта боаца къовсам ма боагIа дIахо бахьа кийча ба. Цунах дола къаьгга тешал да укх деношка Филадельфе чакхъяьннача кхалнаьха къаман организацей (НОЖ) съезда итогаш. 150 эзар гаргга американкаш болча съезда делегаташа дIакхайкадир, 1992 шера Конституце тIа кхалнаьха цхьатарра бокъонаш хургйола хувцамаш дайта гIортаргхиларах. НОЖ съездо тIадоагIача шера США президент харжара хургдола хоржамаш тIакхоачаш шоай бокъонашта тIехьа лоаттабергболча къовсама шерра программа вIашагIъеллар. Форума доакъошхоша дIакхайкадир, штатий конгрессе а законодательни собранешка а ма хулла дукхагIа американкаш харжийта гIортаргхилар.

Виталий ЧУКСЕЕВ,
Георгий КУВАЛДИН,
Александр СИСНЕВ.
(ТАСС).

Магнитка тахан

Магнитогорскахи укхазарча геттара йоккхачу металлургически комбинатахи наха Магнитка оал. Из социализма символ а хинна дIаэттай. 1929 шера бIаьсти Магнитни яха лоам болча хьалхара гIишлонхой баьхкар, хIаьта массехк шу даьлча цун юххе хьахилар йоккхагIйола промышленни центр, металла ерригсоюзни пхьоале. Города истори В. И. Ленина цIа енача металлургически комбината исторецара къоастаде йиш йолаш дац. ТIом болабалалехьа Магнитка арахийца металл Московски метрополитена, Москва-Волга канала гIирсаш хьалдеча, иштта эзараш йолча предприятешка дIаихад. ХIаьта тIема шерашка Даьхен ший лоIаме хилар лорадеча новкъостал даьд. Мехка тIом чакхбаьннача шерашкарча гIулакхашка а дикка дакъа юкъедихьад магнитогорски металлургаша.

Тахан комбината ший шоллагIдола вахар дIадоладаьд — хьалъеш латт 1989 шера болх бе йолалургIйола геттара йоккха кислородно-конвертерни цех. Ер шу дIадоладелча денз комбинат ше шийна финансировани яреи биззача боахама расчетен хьалашка болх беш я. Магнитка металл — мехка эггара дарегIа да. Предприяте Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара ма боаггIа накъабахара тIехьа социалистически ях1 йоаржаяй.

СУРТАШ ТIА: Магнитогорскерча «Тыл - Фронту» яхача мемориала юхе; «Уралсталькконструкция» яхача треста магнитогорски управлене мастер, коммунист Платонов Алексей Федоровичи (аьрдехьарвар), монтажникий - верхолазий бригадир Востряков Владимир Егоровичи кислородно-конвертерни цеха болата цахаддаш разливка ергйола отделени хьалъеча.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТА ХОАМАШ

КIАЛТОХАР

Грознерча № 1 йолча школа дешархо Т. Холохоев Казане чакхъяьннача ший лоIаме кIалтохарах йолча 1972 — 75 шерашка баьча кагирхошта юкъерча турнира чемпион ва. Цу яхьий призераш хилар грозненцаш Р. Мулаеви С. Эльмурзаеви.

* * *

Дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера, цIи хезача Вараев Башира зIамагIвола воша ва Шарип. ХIанз НРБ столице йолча «ДоттагIал» яхача социалистически мехкий викалаша дакъа лоацача турнире ваха ва из. Ший хьалхара къовсамаш толамца чакхдаьхар къонача атлето.

ФУТБОЛ

Грозненски «Терека», оаха хоам баь ма хиллара, хьалхарча гон тIеххьара ловзар С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе дIадихьар. Вай футболисташа счет 2:1 йолаш эшабир Махачкалера динамовцаш. ТIаккха мишта ловз кхыйола командаш?

Укх тIеххьарча турашка эшар фуд ца хови хьаена Нальчикера «Спартак» счет 2:0 йолаш эшайир Саратоверча «Сокола». Кхо бургац чутехар майкопски «Дружба» наIарашка Элистерча «Уралана» футболисташа.

Кхыдола вIашагIкхетараш иштта чакхдаьлар: «Нарт» — «Салют» — 1:0, «Волгарь» — «Цемент» — 0:1, «Кубань» — «Атоммаш», Локомотив» — «Торпедо» (Таганрог) — 1:1.

Турнирни таблице хьалха ба краснодарцаш.

М. ЭРЗИЕВ.

ТОЛАМ БАЬККХАР

РСФСР автономни республикай, областий, краяй вIашагIкхийттача футбольни командай турнир дIахойодаш я. ДIадахача кIирандийнахьа грозненцаш лайзар Черсий - Балкхарой АССР командаца. Хьалхарча минуте денз атаке бахар вай футболисташ, счет 3:0 йолаш кот а баьлар.

СПАРТАКИАДА

Тбилисе дIайолаеннай дешархой Ерригсоюзни спартакиада. Российски Федераце вIашагIкхийттача командана юкъе ба Грознера къона классикаш, дзюдоисташ, шоай лоIаме кIалтохарах латараш, кхыбараш.

А. ИЗМАЙЛОВ.

Тагора произведеней керда сборник

Рабиндранат Тагор — вай мехка дика вовзаш а лоархIаш а вола индийски яздархо. Цун книжкаш эрсий меттала санна СССР халкъий кхыча меттала а дуккхаза арадийннад, хIаьта а «Просвещение» яхача Московски издательстве — «Тагор. Хержа произведенеш» яха уникальни керда сборник арахийцад.

Из уникальни да эггара хьалха лаьрххIа дешархошта кийчдаь доландаь. Цу тайпара издани дунен цхьаи мехка хиннаяц, цу даькъе Инде а. Цунна юкъеяхай стихаш, лоацца дувцараш, прозаически аллегореш, драма, публицистика. Филологически Iилмай доктора И. Серебрякова язъьча дешахьалхлено къонача дешархошта Инде гIорваьннача яздархочун, философа, гуманиста вахар а кхоллам а бовзийт. Книжка хоза оформлени яь да.

Цхьа миллион экземпляр долча книжкаех кхо бIаьи дезткъеи итт эзар «Школьни библиотекашта лаьрхIа» яха гриф тIайолаш арадаьннад из. Тиража вож дакъа наха чIоаггIа хоатта а хоатташ дохкаш да. Книжка шерра дIадоаржадара чIоагIа новкъостал деш я: СССР-а Индера, Инде — вай мехкара фестивалаш.

Тагора сборник — из советски берашта дика совгIат. Цо царна Инде сийлахьча воIа кхоллам, цун халкъа вахар дикагIа довза таро лургъя.

Мария ГРЫЗУНОВА.
(АПН).

КХОАЧАЛУРГДИЙ КХОАНЕ ЕХКАР?

Дукха ха йоацаш хиннача хоржамашка Малгобекски районни Совета халкъа депутаталла хержар со. Сох теша а тийша, со бахьан долаш кхаж тессача харжархошa деннача наказех эггара хьалха дар ер: — город Малгобеке Грозненски телевидене передачаш хьахьокхаргйолаш вIаштIехьдаккхар.

Ма дарра аьлча, из дош проблема а хинна дIаэттад МагIалбике бахача наха укх тIеххьарча шерашка. Дукха дийцад из, хIаьта хувцалуш хIама дац, «кхоане» ехкалга мара. Наьха бехк мичаб, шоай республике доаллар, вахаре малагIа хувцамаш хиннад ха безам хиларах. Къаста шоай наьна меттала деча къамаьлага ладувгIа лов эрсий мотт дика ца ховча бокхийча наха.

Боккъалдар аьлча, городе бахача наха сайна тIадожадаьча гIулакха фу, аьнна, жоп лургда хови вац со тахан. ХIана аьлча, хIанзалца хьа цу дешах лаьца хаьдда цхьа жоп луш саг кораваьвац сона тхоай района кулгалхошата юкъе. Цудухьа газетага дех аз, цу даькъе тхоашта новкъостал дар.

Дош дий ер! — лоаллаха ухкача Къулбаседа-ХIирий, Черсий - Балкхарой республикашкара телевиденей передачашка хьож город Малгобеке баха нах, хIаьта шоай республика телевидене студе передачашка хьажа а ладувгIа а таро яц.

М. ЯЛХОРОЕВ,
Малгобекски АТП водитель, халкъа депутатий районни Совета депутат.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Ведомствай кулгалхойи частни секторий абонентийи теркамга!

«Грозгоргаз» ЭПУ-с дIахойт шуга кхерамзлен автоматика йоаца газогорелочни устройстваш латтача отопительни приборашта 1987 — 1986 шш. газ хьахецарг ца хилар.

Оаха дех шуга отопительни сезон йолаялалехьа «Грозгоргаз» ЭПУ-ра кхерамзлен автоматика йола газогорелочни устройстваш а ийце уж дIаоттаяр е газови прибораш хувдар.

«Грозгоргаз» ЭПУ.

Хоаттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 33 — 38, Грозне 35—37 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, догIа а делхаш, цхьайолча моттигашка ша а тохаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 17—21, дийнахьа 26—31 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Суда залера

КЪОАЛ ГУЧАДАЬЛАР

Ди тIехьагIа чIоагIлуши ирлуши боагIа вай мехка къахьеганза доходаш йоахача нахацара къовсам. Дале а, хIанз а нийслу хьацар ца доанкхаш баха ловраш, эхь ца хеташ социалистически доалахьенна тIакхувдараш.

Царех я «Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а № 35 йолча кхачан товараш дохкача тика чу болх беш хинна Костоева Хьанифа. Шу гаргга ха яьннай цо даь зулам гуча ца доалаш. Цул совгIа, тика кхычунга дIалуча хана а къайладахад цо даьр. Мишта нийсденнад цу тайпара хIама?

Вознесенскерча газ чакхйоаккхача завода коллектива подсобни боахаме во латтац пхьагалий дулх даккхар. Болхлоша диачул тIехьагIа совдаьннар района тикашка дIачулу. Иштта дакъа лоац заводчанаша Кхачан программа кхоачашъеча.

Заводера хьадена диетически дулх сихха маьхалдаьккхар Костоевас. Бакъда, ше цох хьанийца 314 сом 22 кепиги ший киса деллар. Зулам къайлагIоргхиларах тийша яр. из. ХIана? ОРСа бухгалтере болхлоша товарно - материальни средстваш хьаэцар, лархIар, маьхалъяхар санна долча гIулакхашта тIахьожам лоаттабелга талмастта леладаьндаь.

Из бакъдеш яр тика кхыча сагага дIалуча хана хинна ревизи а. Е сигала а, е лаьтта а доацаш дайна дIадаьлар пхьагалий дулх. Зулам гучадаьлар тIехьагIа: заводерен ОРС-ерен дIа-хьа йола расчеташ цхьан йисте Iоехкача.

Халкъа судо кIоаргга техкар къоал де, из йIаьххача хана къайлакхахьа аьттув луш хинна бахьанаш. Костоевана законо дIа ма деххара таIазар даь ца Iеш, цо иштта бехк баьккхар социалистически доалахье лораеча цIенхаштта мелал гучаювлийтача ОРС-а кулгалхошта а.

Костоевайна дукха тIехьайнсаяц Малгобекски района бувзама узла почтальон Л. Покусаева. Бинь бетта кхозза къоал де аьттув баьннаб цун. Январь бетта н. Албаковай цIерагIа хьаена 65 сома маьха почтови перевод ше кIал кулг а яздаь, лочкъаяй цо. Иштта даьд апрель бетта а. Дерригa зуламхочо ший киса деллар 230 сом да.

Укхаза а зулам де таро хилара бахьан хьалха хиннар да — бувзама узлерча бухгалтере болхлоша ханнахьа соцаьяц Покусаева.

Цхьанне а яхац балха хьа мел эцар къу ва, цхьаннех а теша йиш яц. Шеко йоацаш да, тоъал дукхагIбола советски нах дог-цIена, хьаьнала къахьегамхой хилар. Царна эшац зуламерузкъа. Дале а, тIахьожам лаьгIбелча кулга цIена боацача наха социалистически доалахьенна тIакховда моттиг корайоагIийга а къайле яц. Наькъаш дехка деза къоалаш дераштa.

М. САИДОВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

28 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационни музыкальни передача.
8.35 — ЦТ, ВР эрсий халкъий инструментий академически оркестра концерт.
9.00 — Фильм — берашта «Республика Вороньей улицы».
10.15, 16.00, 17.10 — «Кердадараш».
16.15 — «Наьна школа».
16.15 — «Сагагахьа дерзадаь». Документальни фильмаш. «Внимание», «Циклон», «Из — сервис».
17.15 — П. Чайковскеи А. Аренскеи романсаш дIалокх РСФСР заслуженни артистка Л. Шемчука.
17.45 — «ХIана а сендухьа а». Берашта хетаь передача.
18.45 — «Деша тIехьа — гIулакх». Грузерча Ингурски целлюлозно-каьхат деча комбината социальни сфера дегIаярах.
18.45, 23.10 — «Тахан дунеи тIа».
19.00 — Йоазонхочун кхоллама оагIонаш. Герман Юрий.
20.05 — «Робин Гуд». Телевизионни дукха сереш йола художественни фильм. (Англи). фильм 1-гIа — «Робин Гуди колдуни». 1-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Искусствои дунеи». «Балтика» яха дунен халкъашта юкъера фестиваль.
23.25 — «ЛакхагIйолча пилотажа Европа чемпионат. ФРГ-ера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Городаши шераши». Телевизионни документальни фильмаш: «Архитектор», «Батуми».
8.55 — Шахматни школа. Говзала урокаш.
9.25 — ДIалокх А. Бардинас (гитара).
9.45 — Французски мотт. Iомабу 1-гIа шу.
10.15 — «Гурган бетта сахьат».
10.45 — «Маугли». Мультфильм. 2-гIа сери.
11.05 — «Дунха хьатIадоагIа дошув». Художественни фильм.
12.30 — Илли оал Татарски АССР халкъа артистнас В. Гизатуллинас.
12.55 — «Со Дон Кихот вац». Телевизионни художественни фильм (ГДР).
14.00 — «Кердадараш».
18.00 — «Кердадараш». (гIалгIай меттала).
18.05 — «ЦIе галстук уяла ахка».
18.35 — Фильм-реклама.
18.40 — «Агропром: гIулакхаши нахи».
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
19.45 — «Лоткъам». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Экрана тIа кинокомеди». «Хьо везаш я из».
23.00 — «Кердадараш».

29 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-музыкальни передача.
8.35 — «Хьо везаш я из». Художественни фильм.
9.55 — С. Прокофьев. Оркестрацара скрипкана дола № 1 йола концерт.
10.20, 16.00, 17.35, 19.30 — «Кердадараш».
16.15 — «Моаршал да хьога, музыка».
16.45 — «Перестройка: опыти проблемаши». Документальни фильмаш. «Генеральни директор эш», «Диалог».
17.40 — «...Ялхайтта шу даьнначарна а кхы боккхагIа барашта а.
18.25 — «Новоселье у братца кролика» яхача мультфильма премьера.
18.45, 23.20 — «Тахан дунеи тIа».
19.00 — «НийслагIа вал». Эрсий художника-мориниста И. К. Айвазовске вахарахи кхолламахи дола документальни фильм.
19.35 — «Саги закони». «Кооперативаш. ЛерхIараши боккъонца дари». 1-гIа передача.
20.05 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильм. Фильм 1-гIа. «Робин Гуди Колдуни». 2-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Останкино Концертни студе берашта-бошта йолча школа-интерната (г. Сыктывкар) директорца А. А. Католиковца вIашагIкхетар.
23.35 — ДIалокх СССР ГАБТ къаьнарча музыка ансамбло.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — г. Москвера «Глобус» яхача МИСИС ДК политически иллей ансамбла концерт.
8.45 — М. Ю. Лермонтов «Тамбовски казначейша». Деш РСФСР халкъа артиста М. Козакова. Фильм-концерт.
9.25 — «Шаяндар — озорные ребята». Берий художественни коллективай концерт.
9.55 — «От идеи и до внедрения». Телевизионни документальни фильм.
10.15 — «Маугли». Мультфильм. 3-гIа сери.
10.35 — «Ер фантастически дунеи».
11.45 — Немецки мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.15 — Школьни информатика. Ши шу даьлча.
12.45 — Фильм — берашта. Илли оалача гIайрен къайле
13.50 — «Кизга юкъе гIолла» яха Iилма-довзийтара фильма премьера.
14.00 — «Кердадараш».
17.05 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.10 — Кинопрограмма.
18.10 — Доагъар кийчдаралата санна йоакхо (гIалгIай меттала).
18.40 — «Баран Северцова». Документальни фильм.
18.50 — «Къахьегама ресурсех рационально пайда эца» (нохчий меттала).
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо». (Москва) — «Динамо» (Киев). 2-гIа тайм.
20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.30 — «Радуга» яхача халкъа кхоллама телепрограмма дунен халкъашта юкъера передача. Малхбалехьара симфони. (Сири).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Сай лостамагIа вода со». Художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

30 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-музыкальни передача.
8.35 — «Сай лостамагIа вода со». Художественни фильм.
10.00 — «БIаргагушдар — теша хала дар».
11.00, 16.00, 17.10 — «Кердадараш».
16.15 — ДIалокх г. Петровск-Забайкальскерча камерни хоро.
16.45 — «Баранцера нах» (ЧССР). Документальни фильма премьера.
17.15 — Города музыка. Хабаровскера передача.
17.55 — «Дий политикеи».
18.35 — «ЦIа мара боаца бIоагIииг». Мультфильм.
18.45, 20.40 — «Тахан дунеи тIа».
19.00 — «Юха а юххера денз». Документальни фильм. Ленински комсомола премелауреата, РСФСР халкъа артистка Э. Пьехий кхолламах.
19.35 — «Саги закони». «Кооперативаш: лерхIараши гIулакхаши. 2-гIа передача.
20.00 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа фильм. «Элсдонера гIам».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Камера дуненга хьеж». Передача дIахьу политически обозревателa Д. Бирюкова.
22.55 — «Дунеи кагирхойи».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Телевизионни документальни фильмаш: «За что борется «Красный борец», «Транскам. ГIишлон урокаш».
9.00 — «Эрсий къамаьл».
9.30 — ДIалокх дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата К. Родина (виолончель).
9.55 — «Маугли». Мультфильм. 4-гIа сери.
10.15 — «Анна Каренина». Художественни фильм. 1-гIа сери.
11.30 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.00 — «Риск — благородное дело». Субтитрашца художественни фильм.
13.20 — Документальни фильмаш: «Барабински депо почина формула», «Хьалхашка — баьццара бос».
14.10 — «Кердадараш».
17.30 — «Кердадараш».
17.35 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
18.05 — «Зашумело в голове». Фильм.
18.15 — «Ца малар — вахара хьисап» (нохчий меттала).
18.35 — Предприяти — экономика нерттера звено. «Союзавтоматстром».
19.05 — «Боги — как люди». Iилма-популярни фильм.
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — Телезрителий заявкагIа оттадаь концерт.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.15 — Перестройка эффект.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Жил певчий дрозд». Художественни фильм.
23.0 — «Кердадараш».

31 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-ашарий передача.
8.35 — Шахты «Кировская» яхача культура Дворецa халкъа хоровой капелла концерт.
9.05 — «Жил певчий дрозд». Художественни фильм.
10.25 — «Дунеи кагирхойи».
11.00, 16.00, 16.45, 19.40 — «Кердадараш».
16.15 — «Компьютерцара къамаьл».
16.50 — «Чехарда». Телевизионни художественни фильма премьера.
18.00 — К. М. Вебер. Гитараи фортепьянонеи лаьрхIа дивертисмент.
18.15 — «Iилмеи вахари». Новатораши консерватораши.
18.45, 23.30 — «Тахан дунеи тIа».
19.00 — «Эпенде керда илли». Мультфильм.
19.10 — «ТIаккха хьан кхоаб вай?». Телевизионни документальни фильма премьера.
19.45 — «Музыкеи вайи».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Телехьажархочун спутник».
22.15 — «Довзалаш — къона кинематографисташ».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Константин Паустовский. Гуйранца цхьана». Iилма-довзийтара фильм.
8.50 — «Наьна школа».
9.20 — «Историн урокаш». Телевизионни журнал.
10.05 — «Маугли». Мультфильм. 5-гIа сери.
10.25 — «Анна Каренина». Художественни фильм. 2-гIа сери.
11.30 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.00 — «Поезд со станции Детства». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гIа сереш.
14.10 — «Кердадараш».
18.00 — «Кердадараш». (нохчий меттала).
18.05 — «Тхо Ленина доттагIалца чIоагIа да». Ростовски студе телевидене программа.
19.05 — Киножурнал.
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — «СалоIача сахьаташка».
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — «Подшефни гIишлошка». Аргунски маькха продуктий комбинат.
20.30 — «Фонтана юххера сценаш». Фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Классически ашараш езараштa».
23.30 — «Кердадараш».

1 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-ашарий передача.
8.35 — ДIалокх тульски пандарчий триос.
8.55 — Болалуча спортсменашта чемпионий хьехамаш.
9.30 — «Зиги морхи». Мультфильм.
10.20 — «Вахар халхарца». РСФСР халкъа артист Никита Долгушин.
11.10 — «Экологически дневник».
11.40 — «Гаьнарен уллувреи илли».
12.40 — «Массанена а хIаранена а».
12.55 — ДIалокх Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Е. Крушевскес (фортепьяно).
13.15 — К. Ваншенкин. «Шелахар».
14.00 — «ДоттагIал». Телевизионни журнал.
14.30, 19.10, 22.40 — «Кердадараш».
14.50 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историн доврдоаца мугIараш. «Боккха дезал». Художественни фильм.
16.35 — «БаьцовгIай дуне».
17.35 — «СелаIад». Бирма классически халкъеи халхараш.
18.10 — Р. Паулса вокальни цикл.
18.35 — Мультфильмаш.
19.15 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа фильм — «Влюбленный Менестрель». 4-гIа фильм. — «Королевский шут».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Шоаттден сайрийна». Киноконцерт.
22.45 — «Оперетта, оперетта».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Iилмеи техникеи». Киножурнал.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Iуйрийнара почта». Ашарий передача.
9.30 — «Эрсий классика ди». Иван Сергеевич Тургенев. «Голоса в Спасском». Вахареи творчестваи оагIонаш.
10.15 — «Вай беш».
10.45 — «Бозбуанчаш». Фильм-концерт.
11.10 — «Берд». Субтитрашца художественни фильм.
13.25 — ДIалокх Туркменски ССР халкъа артистка Р. Тураевас.
13.45 — Мультфильмаш: «Приключения запятой и точки», «Сверчок и скрипка», «Сверчок и машина».
14.10 — И. С. Тургенев. «Степной король Лир». Телевизионни спектакль.
15.45 — «Ах бийса ялалехьеи яьлчеи». Информационно-ашарий передача.
17.25 — «Нохч-ГIалгIайчен кIира».
17.35 — Кхоана — железнодорожника Ди.
17.45 — Железнодорожний транспорта болхлошта лаьрхIа концерт.
18.10 — Реклама.
18.15 — «Гаьнара Малхбузе». Киножурнал.
18.25 — «Саг. Лаьтта. Вселенни».
18.55 — «Чешски филармони — кагирхошта».
19.40 — «И. С. Тургенев. Стихотворенеш прозаца. «Даьхен хьамсара цIераш» яхача циклацара Iилма-довзийтара фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Квартет ква-ква». Мультфильм.
20.15 — «УнахцIено».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Хьалхара безам». И. С. Тургенева из цIи йолча повеста мотивех телевизионни художественни фильм.
22.55 — «Унгенская керамика». Телевизионни документальни фильм.
23.10 — «Кердадараш».

2 АВГУСТ
МАШИННАЬКЪАХОЧУН ДИ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут» Iуйрийнара информационно-ашарий передача.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Iуйрийнара почта». Ашарий передача.
11.30 — Киноафиша.
12.15 — «Ералаш». Берий сакъердаме журнал.
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — «Свердловски оперни хьех».
15.30 — «Кердадараш».
15.35 — «Вологда Марии Ульяновой». «Уж хьалхара хиннаб» яхача циклацара документальни фильм.
15.55 — «Новкъост илли» яха Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Минскера передача.
16.45 — «Призвание». Телевизионни журнал.
17.15 — «Вегашта а боккъонца а». Сатирически передача.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильм.
19.15 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильма премьера. 5-гIа фильм — «Хьун да». 6-гIа фильм — «Да вийна моастагI».
21.00 — «Ха».
21.40 — «ТелетIий Москва — Гавана».
23.10 — Футбольни обозрени.
23.55 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта».
8.20 — «Хьалхара безам». Телевизионни художественни фильм.
9.35 — Железнодорожника Денга. «Из беза, беза мухь». Телевизионни документальни фильма премьера.
10.05 — Одесски студе телевидене программа.
11.00 — «Эрсий къамаьл».
11.30 — Мехка къамий театрий фестиваль. «Тундрера нах». П. Ойунске цIерагIча Якутски драматически театра спектакла премьера.
14.05 — «Ленинградски акварелаш». А. Больский юкъе а волаш фильм-концерт.
14.35 — «Министр хила безам ба». Художественни фильм.
16.05 — «Дунеи кагирхойи».
16.40 — «Бов». Мультфильма премьера.
16.50 — «СелаIад» яха халкъа кхоллама телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. Бирма классически халкъеи халхараш.
17.25 — Спидвей. Европа чемпионат. Польшера передача.
17.45 — Дунен музыкальни культура ганзера. Д. Д. Шостакович.
18.45 — «Гушдар — теша хала дар».
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Сенна бехке ва сурта тIара кIаьнк». Мультфильм.
20.00 — Футбол. СССР кубок. Финала 1/8 «Шахтер» — «Спартак». 2-гIа тайм. Донецкера трансляци.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Ах водевиль, водевиль...». Телевизионни художественни фильм.
22.45 — «Кердадараш».

РАДИОПРОГРАММА

28 ИЮЛЬ

7.20 — «Юртара Iуйреш».
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Нохч-гIалгIай музыка концерт.
9.15 — «Болхлой уйлаш» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Ца малар — вахара хьисап» (гIалгIай меттала).
16.16 — 17.00 — «Юрта боахаме хьалха латтараштa» хетадаь концерт.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Р. Паскаева лирически ашараш.
19.30 — «Зама» яхача ансамбла концерт.

29 ИЮЛЬ

7.20 — «Плантацешкара прилавке кхаччалца» (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 — Передачай программа. 8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Ахкан иллеш.
11.15 — 12.00 — Концерт.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Клерикальни мифаш харц хилар» (нохчий меттала).
16.16 — 17.00 — «Халкъа творчество». Музыкальни программа.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Наха чIоаггIа дезаш дола иллеш.
19.30 — Сайрийнара ашараш.

30 ИЮЛЬ

7.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Концерт.
11.15 — «Боахам индивидуальни — пайда юкъара» (нохчий меттала).
11.30 — «Юртарча экономика хIанзара бодарам».
11.45 — 12.00 — КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш — вахаре! «ЦIенхаштта хьадеха» (гIалгIай меттала).
15.15 — 15.30 — Музыка.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Аграрни цех, промышленни цех». «Экажевский» совхозера передача.
17.36 — «Къахьегама ресурсаш. Мишта пайда эц царех?» (гIалгIай меттала).
17.51 — Музыка.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Лирически иллей концерт.

31 ИЮЛЬ

7.20 — «Юртара Iуйреш».
7.35 — 7.40 — Объявлени.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Актуальни интервью». Яздархошцара беседа (гIалгIай меттала).
8.50 — 9.00 — Музыка.
11.15 — 12.00 — Урус-Мартановски района художественни самодеятельноста доакъашхой выступлени.
15.15 — 15.30 — «Яхь лелаяр из дIахьалхашка ахар». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Цамалара наькъагIа».
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Бегашха дола иллеши халхараши.
19.44 — Моттигерча авторий иллеш.

1 АВГУСТ

7.20 — «Доакъараштa — йоакхо е» (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Объявлени.
10.15 — «Обществои закони» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
10.35 — 10.50 — Музыка.
11.00 — «Къонал».
11.30 — Литературни Нохч-ГIалгIайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Бригадни подряд болх беш я» (гIалгIай меттала).
15.15 — 16.00 — «Перестройка практика: предложени, инициатива, проблемаш, решени».
18.20 — 19.00 — «Музыкальни почта».

УКВ

19.00 — «Моттигерча авторий вальсаш.
19.26 — ДIалокх И. Усманова.

2 АВГУСТ

МАШИННАЬКЪАХОЧУН ДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Объявлени.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — 12.00 — Машиннаькъахьочун Ден хетаь музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — «Сийлахьбоккхача Октябра 70 шу дизарга! «Лоамаш тIара сердал» (гIалгIай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона смена» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца доттагIал долчарна». Концерт.

УКВ

19.00 — Машиннаькъахочун Ден хетадаь концерт.
19.30 — Иллеш, ашараш, халхараш.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00302. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2706.